

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

MORGONBRIS

TIDNING FÖR DEN SOCIALDEMOKRATISKA KVINNORÖRELSEN.

Utgiven av styrelsen för Sverges Socialdemokratiska Kvinnoförbund.

22:a årg. 1926.

Nr 3. Mars.

Pris 25 öre

BEHOVSPRINCIP — ELLER EJ?

Frågan om gift kvinnas rätt till arbete, eller i främsta rummet rätt till statstjänst, har alltsedan behörighetslagens antagande 1923 (däri inga som helst förbehåll gjordes i detta avseende), varit uppe under diskussion — och så mycket mera har frågan blivit uppmärksammas genom de motioner, som i riksdagen framförts av hr Lindberg i Umeå, såväl föregående år som i år, förstärkt i år med en motion i samma syfte av hr Öhman, Örebro.

Båda motionärerna åberopa sig på en del gjorda erfarenheter och på en "oerhört stark opinion ute i landet" och anse frågan om begränsning av gift kvinnas rätt till statstjänst, som ett led i åtgärder mot arbetslösheten — till förmån för de yngre och obefordrade.

Ingen torde kunna säga något om motiven att skapa flera arbetstillfällen för de arbetslösa unga, i det fallet kanske vi litet var kunde vara villiga att bjuda ett "konungarrike för en idé", som verkligen i praktiken vore något värd, det är också i främsta rummet om möjligheterna att genom de nu framförda förslagen kunna vinna något som diskussionen torde komma att närmast röra sig, och man frågar om ett steg i motionens syfte vore välbetänkt.

Hr Lindberg har i sin motion för i år även fört fram tanken på ett slags ransonering av det arbete som inne-

haves av gifta kvinnor i statstjänst, exempelvis halv tjänstgöring och halv lön och att gift kvinna i statstjänst skulle beredas möjlighet att frivilligt under viss tid avstå från sitt arbete.

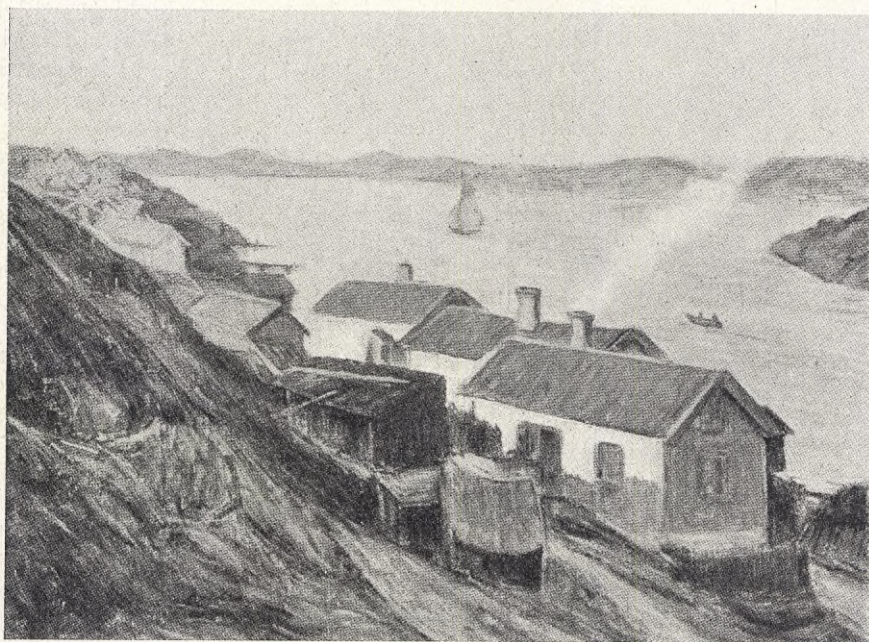
Arbetslösheten! Ungdomens rätt till arbete! Det är ett par frågor, som i årtal stått som en anklagelse mot hela det civiliserade samhället.

"främst åsyftat att i riksdagen aktualisera frågan genom att bringa den upp till debatt".

Man kan tryggt säga att så långt har hr Lindberg lyckats kanske t. o. m. över förväntan; diskussionen är i full gång och den "allmänna opinionen" är som sagt på sina håll redan färdig — men meningarna äro trots allt — delade.

"Tag bort alla gifta kvinnor, som nu finnas i det allmänna tjänst och som genom sina män ha sin försörjning", citerar hr Öhman en till honom ofta ställd uppmaning, men man torde väl få iorutsätta att det inte finns så värst många människor i vårt land som inte veta att en ordinarie anställd är inte så lätt att "ta bort". I det fallet är lagen hittills lika för män och kvinnor. Hr Öhman vet det alldeles säkert. Man tycker således med fog att motio-

närerna skjuta betydligt över målet, då de åsyftade inte alls kan träffas. Om man så utgår ifrån att man har framtiden för sig, nämligen att gifta kvinnor hädanefter skulle endast efter särskild prövning i vart fall få kvarstanna, så lär man inte nu kunna döma om huruvida de f. n. ogifta kvinnorna komma att ordna sin framtid. Utsikterna att främja motionens syfte till större arbetsmöjligheter krympa betänkligt ihop ju mer man skärskådalar frågan ur olika synpunkter.

Karl Nordström: FISKARSTUGA VID SUNDET.

År efter år ha gått, depressionens grepp om både vårt lands förhållanden och andra länders har medfört att man naturligt nog kan komma att diskutera alla tänkbare uppslag för att tvinga fram nya arbetstillfällen. De båda motionerna få väl anses som ett led i den riktningen.

Hr Lindberg yttrade vid frågans behandling föregående år "att han inte ett ögonblick haft den illusionen att lagutskott eller riksdag skulle vilja vara med om dessa utomordentliga åtgärder". Motionen hade

Skulle man så stanna vid detta frivilliga avstående av platser, som hr Lindberg tänkt som en utväg, så krympa, förefaller det mig, utsikterna för de obefordrade än mera. Vad så beträffar det av hr Lindberg i år i motiveringen omnämnda förslaget att gift kvinna i statstjänst skulle kunna erhålla halv eller någon del-tjänstgöring, kan man ha rätt att hysa ganska stora betänkligheter. Liknande förslag som en och annan gång förts på tal i den öppna diskussionen har aldrig i vårt land vunnit någon nämnvärd anslutning från kvinnornas egen sida.

I Danmark, som motionären åberopar, finns lag antagen som ger gift kvinna rätt att undandraga sig hel tjänstgöring, men har enligt upplysningar vi erhållit, anlitats endast i undantagsfall. Då vi nu i alla händelser måste på allvar taga upp även detta förslag till skärskådande, så kan jag inte se annat än att detta förslag skulle bli mindre till fördel för arbetslösa och staten än för de gifta kvinnor, som inte vore alltför bundna av arbetet, som en uppgift, eller av kärlek till sitt arbete.

Ett arbete, t. ex. 4 timmar om dagen, skulle säkerligen bli en behaglig omväxling och inte alltför tungt för lyckliga innehavare av statstjänst, och skulle tillförsäkra den 4 timmar anställda om inte försörjning, så dock lämpliga nålpenningar. Men är det någon som tror att en sådan halvarbetande husmor skulle vilja tillåta sin hemsömmerska att arbeta hos henne endast 4 timmar om dagen, eller att hon i sin tvättstuga skulle vilja ha två tvätterskor, eller fyra, som finge arbeta fyra timmar var? Eller tror någon att en arbetsgivare skulle besvära sig med en hel del extra bokföring och timskrivning och räkning (kanske rent anställa extra personal härför) för att tillmötesgå de gifta kvinnornas krav på halv arbetstid? D. v. s. jag tror nu inte ett ögonblick att arbeterskor skulle framställa en dylik begäran, ty de måste i regel arbeta för att förtjäna så mycket som möjligt för sig själva eller familjen och redan därav följer att utsikten till halv förtjänst inte skulle locka många — men man har rätt att draga dessa konsekvenser. Inte nog med att de i statstjänst anställda ha en bättre och tryggare ställning redan nu än andra medborgare, de skulle efter ett beslut i antydd riktning bli alldeles särskilt "benådade". Känner jag motionärerna rätt så har väl inte

detta i alla fall varit deras mening. Riktigare är väl att tillåta varje enskild människa avgöra, om hon vill och kan och bör behålla sitt arbete under alla förhållanden, det må bli på hennes eget ansvar — men, att vi ha rätt att kräva samma aktning och respekt för arbetet av den ena som av den andra, av den gifta kvinnan som av den ogifta och mannen. Jag tror inte att man är inne på rätta vägar, om man ser detta endast som en försörjningsfråga.

Men hela denna fråga har en djupare innebörd än vad kanske i första hand framträder.

Börjar man ransonera arbete för de gifta kvinnorna "som ha sin försörjning", kan man ju inte veta vilken grupp blir utsatt för nästa hugskott och det är väl fråga om, om man inte därmed en gång för alla skulle ha godkänt behovsprincipen. På en bakväg. Och utan reservation. När behörighetslagen och avlöningsreglemente för de i statstjänst anställda kvinnorna antogs av riksdagen togs bestämt avstånd från denna princip.

Till sist: om hela denna fråga inskränkte sig till att omfatta de f. n. i statstjänst anställda gifta kvinnorna, som, mycket riktigt, knappast torde vara varken fattiga eller nödlidande, även om de blevo utan arbete (om man nu kunde rubba dem), och det hela kunde stanna vid en "utomordentlig åtgärd" i ett kritiskt ekonomiskt läge, som hr Lindberg framhöll vid föregående riksdag, så skulle man kanske med mindre misstro vågat tänka på förslaget. Men kvinnorna ha så länge kämpat för sin rätt att arbeta självständigt, kämpat för ekonomisk frihet och för rätten till egna tankar och en självständig utveckling (staten har också gått till mötes med att visa kvinnorna fullt förtroende och öppnat alla förut för kvinnorna stängda vägar), att vi kvinnor inte gärna godvilligt skulle kunna vara med om att återföra allt i de gamla hjulspåren.

Gamla fördomar hänga gärna i och det finns så många människor i vårt land som ännu inte kunna tänka sig att en gift kvinna "riktigt" fyller sin uppgift om hon inte uteslutande sysselsätter sig inom hemmet, om hennes utbildning eller begåvning fullt kvalificerar henne för arbete dessutom, så är vägen åtskilligt törnbeströdd. Så påminner detta mig om hur någon i en redogörelse från Ryssland, således i en nyare stat än vår, berättade att man bedömde kvinnornas arbete i eller

utom hemmet, nämligen att varje kvinna, gift eller ogift, måste utföra ett nyttigt arbete. De gifta husmödrarna lämnade sina barn på krubban för att några timmar arbeta i ett eller annat företag.

Så kunna ytterligheterna beröra varandra, å ena sidan är man färdig höja arbetet i hemmet till skyarna, i teorin åtminstone, glömmande att många, många börjat detta arbete med de ljusaste förhoppningar, men fått sluta med de bittraste erfarenheter, å andra sidan räknas det inte ens som ett nyttigt arbete!

Hela sanningen ligger naturligtvis inte fullt på någondera sidan, de ha snarare lika orätt båda två.

Men även om vi i vårt land kommit så långt att hustruns uppgifter i hemmet värdesättas bättre än förr, så är detta kanske inte minst en följd av de arbetande gifta kvinnornas energiska kamp för att inte betrakta äktenskapet endast som en försörjning.

En lag verkar ju inte endast bokstavligt. Den verkar ju också genom sin blotta tillvaro.

Skulle nu eller efter en utredning man komma till det resultat att kvinna som gifter sig skiljs från sitt arbete eller tjänst, så skulle det säkerligen icke dröja länge förrän vi vore tillbaka till den tid då det hette: "Inte tjänar det något till att kosta på en flicka något, hon skall naturligtvis gifta sig", men om vi föras tillbaka dit, då förlora vi mera än vad vi eventuellt ekonomiskt skulle vinna och vi kunna säkerligen vara eniga om att det vore en "utveckling" baklänges. Att frågan är ömtåligare och mera invecklad än att bara "ta bort" dem som anses vara i vägen är tydligt, det framgår ju också av hr Lindbergs ringa förtröstan på framgång för motionen, men kanske kan diskussionen bringa mera klarhet i denna fråga, och kanske vi än en gång skola enas om att slå vakt om den fria utvecklingen.

Agda Östlund.

Sprid Morgonbris!

Ingen klubbmedlem får vara oerkänsam när det gäller agitationen för Morgonbris.

Lag om samhällets barnavård.

Sextonde paragrafen talar om samarbete med andra myndigheter och i dess första moment heter det: "Barnavårdsnämnden bör låta sig angeläget vara att uppehålla samarbete med myndigheter och institutioner, föreningar och andra, vilkas verksamhet berör barnavårdsnämnden." Särskilt böra barnavårdsmyndigheterna i olika kommuner bistå varandra. Om samarbetet med fattigvården talar andra momentet, som säger att "i kommun där särskild barnavårdsnämnd är tillsatt, böra, i den mån så prövas påkallat, representanter för barnavårdsnämnden och fattigvårdsstyrelsen eller dessa myndigheter i deras helhet sammankomma för rådplägning om angelägenheter, som beröra bådas verksamhet".

Skulle tvist råda emellan barnavårdsnämnd och fattigvårdsstyrelse, bör ärendet överlämnas till en tremannanämnd, bestående av en ledamot av nämnden, en ledamot av fattigvårdsstyrelsen och den för båda styrelserna gemensamma ledamoten. Denna tremannanämnd har att skyndsamt avgöra om barnavårdsnämnden eller fattigvårdsstyrelsen har att taga befattning med ärendet. Det gäller nu att fastslå en princip för omhändertagandet och den understödjande verksamheten, men det torde bli regel att så snart vårdbehovet omfattar en längre tidsperiod blir det samhällsvård, men så snart det endast gäller mera tillfällig hjälp, såsom vid föräldrars sjukdom, arbetslöshet eller annan övergående anledning, så blir det fattigvård.

Sjuttonde kapitlet handlar om anmälan och undersökning. Vill någon i fall, då enligt denna lag barnavårdsnämnden har att ingripa, påkalla dess åtgärd, har han att göra anmälan därom till nämnden eller dess ordförande eller annan ledamot av nämnden eller den som nämnden kan hava utsett att mottaga sådan anmälan. Den som mottagit sådan anmälan är skyldig att ofördröjligen fortskaffa densamma till nämnden eller ordföranden. Anmälan kan göras ej blott av hjälpsökande eller deras anhöriga utan av vem som helst, som vill bistå barnavårdsnämnden i dess verksamhet. Varje samhällsmedlem bör således låta sig angeläget vara att göra anmälan om missförhållanden, som böra för-

leda nämndens ingripande. För att lyckligt framhålla angelägenheten av att ärendet skyndsamt behandlas, har i barnavårdslagen, liksom förut i fattigvårdslagen, ordet ofördröjligen blivit insatt.

S. L—n.

P. S.

Apropos anmälan skriver Hinke Bergegren i sin tidning för den 15 febr. under rubrikerna

Fyraåringen sändes till teatern medan modern sköter jazzen. Sorglig stadsbild från våra dagars Stockholm. Barnavårdsnämnden bör ingripa,

om en fyraårig gosse, som sändes ensam till teatern för att modern skulle vara av med honom. Han köpte själv sin biljett, slängde fram en hel krona när konfektpojken kom och visade sig för övrigt som en hel karl med undantag för den odör han spred omkring sig. Under tiden skötte modern en danslokal, systemen jazzade bland publiken och gossen fick traska hem ensam. Det mest bedrövlige i hela historien är att gossen sades vara känd av hela Östermalms poliskår, ehuru ingen barnavårdsman tycks känna till honom och hans bedrövlige hemförhållanden. Men Per Axel kanske var ett inomäktenskapligt barn, för vilket ingen barnavårdsman bär ansvaret. Att då få någon rapport med barnavårdsnämnden är omöjligt, när de som känna till saken, Östermalms poliskår, Hinke Bergegren och kanske flera tåga. Artikeln slutar så här: "Varken på personer eller platser har jag satt ut namn, men barnavårdsnämnden kan få dem på Politikens redaktion."

Det föll inte H. B. in att han själv kunde ha någon anmälningsplikt till barnavårdsnämnden, sedan han inhämtat upplysningar i ärendet, annat än genom sin artikel i F. D. P. Men var och en som känner till ett missförhållande av dylik art och ej gör anmälan därom, är mer eller mindre medansvarig. Man kan ej begära att barnavårdsnämnden skall ha kunskapare ute, men, jag upprepar vad jag ovan sagt, att det är varje samhällsmedlems plikt att till nämnden inrapportera sådant, som kan föranleda nämndens ingripande.

D. S.

Karl Nordström: KYRKSUND.

Idealitet och kunskap. *

II.

Låt oss från det allmänna resonemanget i ett föregående nummer om "Idealitet och kunskap" ingå på några i praktiken intressanta avsnitt av ämnet. Vi kunna inte göra ett sådant avsnitt utan att betrakta ett verkligt förhållande, en bild ur föreningslivet, om man så vill.

Där finns i en liten avkrok någonstans en kvinnoklubb med intresserade, verkligen ideella medlemmar. De gå på mötena, så ofta de kunna det för hemmets skull. De läsa Soc-Dem. och Morgonbris, hålla reda på sig vid valen och tänka och läsa så gott de förmå över de ting, som synas dem viktiga. Man kommer i beröring med dem och känner sig uppbyggd av deras personligheter, deras

* Vi förstå så väl förf:s rädsla för att föreningstekniken skall få för stor plats eller hota att taga överhand i arbetet inom föreningarna. Men vi tro oss gott kunna säga, att den faran visst inte är överhängande. Allvarliga ansträngningar att få medlemmarna litet mera föreningstekniskt kunniga, har inom förbundet icke gjorts förr än under de sista åren. Att vi påbjudit att så många som möjligt av medlemmarna skulle närvara vid instruktionskurserna i föreningskunskap och söka inhämta litet färdighet, har varit i det vällovliga syftet att dugliggöra flera av medlemmarna, att åtaga sig styrelseuppdrag. Detta just för att icke "munvigheten" o. s. v. skall få en för framskjuten plats i klubbarnas verksamhet och att samma personer många gånger till skada både för sig själva och föreningen måste sitta som ordf. eller sekr. det ena året efter det andra. Vi tro inte heller att våra verkligt ideella och kunskapssökande medlemmar ha missförstått oss, eller äro så verklighetsfrämmande för det praktiska och formella arbetets nödvändighet inom föreningslivet att de inte skulle vilja underkasta sig den lilla uppoffringen och lära sig den enklaste föreningstekniken för att komma i tillfälle att leda föreningen.

Red.

djupa, varma kärlek till vår sak, och man lämnar dem med en önskan att vår rörelse hade många sådana kloka, all ytlighet avvisande medlemmar som dessa.

Och man träffar dem igen! Huru-dana? Jo, några av dem darrande och försagda plitande ihop ett protokoll eller ett referat på en instruktionskurs. De äro modlösa eller jäktat optimistiska. De ha inga "kunskaper", de duga inte till någonting, men nu skall det läras och arbetas!

Ja, visst, hur gott är icke detta, hur behövt att en del få lära sig det enklaste och viktigaste i fråga om en förenings skötsel. Det må s t e vi lära upp varandra till om organisation skall kunna upprätthållas. Men — vilken ond eller ytlig ande har ingivit oss, att föreningskunskap skulle vara kunskap och att hederliga tänkande arbetarekvinnor, som fött landet en fem—sex barn och fostrat dem, att de ska' behöva sitta och blygas och känna modlöshetens gift i själen för att de inte kunna skriva ett protokoll eller munviga föra en klubba. Nej, må den kunskapen hålla sig på mattan och icke bli mer än vad den är! Det finns kunskap och tänkande hos medlemmar som är värdefullare än det yttre maskineri, som föreningskunskapen är.

De, som hålla instruktionskurser bruka betona, att de veta denna kunskaps plats, att den icke hör till det, som väcker eller föder själar. Mätte detta bli klart också hos åhörarna, ty det är oändligt många tecken som tyda på, att den s. k. föreningskunskapen börjar göra sig för bred i vår arbetarrörelse och får ett värde mycket större än dess verkliga.

En av den s. k. funktionarismens rötter sitter här. Vi kunna märka dem i den enklaste lilla kvinnoklubb, där ibland munvigheten har blivit krönt till ordförande och förmågan att utbreda sig viktigt och snusföruftigt om enkla ting kvalificerat för sekreterarskap. Men se, de "kunna" något de där funktionärerna, och så är det inte längre så noga med om det är klubbens bästa eller kloka! De värdefullaste sitta kanske i bänkarna och snubbla på målet och vilja inte ge sig in i styrelsen, i den lek, där de instinktivt känna att skallet gäller mer än kärnan. Av den anledningen bland andra kan det vara svårt att på en del håll få ihop en styrelse. Det har utbildat sig en tyst tradition om hur släktet funktionärer skall vara. Och man känner sig inte höra dit, och så nekar man

Gift kvinnas rätt till statstjänst.

I år ha hrr Elof Lindberg och Viktor Öhman framlämnat var sin motion i denna fråga och motiveringarna äro även något olika. Hr Öhman har plockat fram en del exempel på hur mycket ledighet som tages, som motivering för sin mening att de gifta kvinnorna äro dyrbar arbetskraft för de affärsdrivande verken.

— trots sin eventuella förmåga. Man föraktar och fruktar funktionärsbegåvningen på en gång. Fruktar, för man behöver dem. Föraktar, för den är så tom — ofta.

Ju mer föreställningarna om enbart ytliga förutsättningar för funktionärsskap breda ut sig, ju sämre blir släktet funktionärer.

Men vad kommer detta ytterst av? Jo, av en för stor uppskattning av kunskapen, en viss slags kunskap, den s. k. föreningskunskapen. Det viktiga har varit så nödvändigt, att det fått bli det viktigaste. Ty en förening kan ju inte existera utan en styrelse och folk som kan sköta detta i grunden så enkla arbete, tar man inte på träd i landsorten. Följaktligen ha de fått vara hur som helst, bara de haft modet att hålla hälsningsanförandet vid en fest eller leda ett möte. Släktet funktionär är skapat på den orten!

Med dessa rader är icke sagt att inte föreningskunskapen ibland sitter hos folk med både hjärta och huvud, både idealitet och kunskap, verklig kunskap. Det har här ordats så mycket om den icke idealiska kunskapen, den som fått rang av kunskap, då den bara är en viss enkel färdighet. Vad skola vi då kalla, eller med vilka attribut skola vi utstyra den verkliga kunskapen?

Jag tror den är som kärleken: den söker icke sitt. Och den har inga säkra etiketter varken med studentmössa eller akademiska titlar. Man möter den och man har fått något, lär sig något och fö r d j u p a s. På "Kvinnornas spalt" i Soc.-D. skrev för en tid sedan Sigrid Lundin något bra och högsint om dess frihet från rubriker och indelningar efter yttre märken. Låt oss i en fortsättning något behandla detta som jag vill kalla kunskapens frihet.

Sigrid Gillner.

Arbetslösheten bland de unga utbildade människorna får också tjäna som argument för nödvändigheten att få bort de gifta kvinnorna från statstjänster. Han hemställer:

att riksdagen måtte i skrivelse till kungl. maj:t anhålla om utredning, huruvida och i vad mån åtgärder kunna vidtagas i syfte att begränsa gifta kvinnors innehav av statstjänst och allmänt uppdrag för bättre tillgodoseende av mäns och ogifta kvinnors möjligheter att erhålla arbetsutkomst, och att kungl. maj:t därefter utfärdar de bestämmelser eller för riksdagen framlägger de förslag, som av utredningen kunna föranledas.

Hr Lindbergs motion utmynnar i samma hemställan.

Fackligt organiserade kvinnor i Stockholm ha vid ett möte behandlat dessa motioner och avfattat en skrivelse, som tillställts soc.-dem. riksdagsgruppen, vilken i huvudsak vänder sig mot principen att beröva fullmyndiga medborgare rätten att själva välja det sätt, varpå de skola uppfylla sin plikt att bidraga till sin egen och familjens försörjning. Vi anföra här följande utdrag ur denna skrivelse:

Invändningen, att det här ändå blott gäller ett fåtal kvinnor och därtill kvinnor, som borde inneha en relativt god ekonomisk ställning, äro vi beredda på, och vi medge, att så kan vara förhållandet. Men det är en sida av saken, som icke kommer den principiella sidan vid. Vi frukta nämligen, att om staten, som är den största arbetsgivaren av alla, och som därtill åtminstone borde vara mönsterarbetsgivaren, förbjöde gift kvinna att tjäna sig, så skulle mängden enskild arbetsgivare komma att följa exemplet, sedan mönsterarbetsgivaren och det till och med på initiativ från socialdemokratiskt håll, gått före och anvisat vägen. Detta icke på grund av, att den gifta kvinnan skulle utföra ett sämre och mindrevärdigt arbete än den ogifta, utan av helt andra skäl; det nämligen, att den gifta kvinnan i regel är längre kommen både till åren och inom det yrke, där hon är anställd, vilket medför, att hon så småningom når upp till de maximilöner, som ett för yrket eller industrin gällande avtal stipulerar. Det kan då ligga i arbetsgivarens intresse att avskeda en sådan kvinna under motivering, att hon är gift och har försörjare, för att i hennes ställe placera en yngre och billigare kraft.

Undantagslagar äro alltid ägnade att uppväcka missnöje och ringaktning för lagen hos den kategori, lagen drabbar. Lagligt förbud för gift kvinna att inneha statstjänst bleve en undantagslag, som komme att i första rummet drabba det antal kvinnor, som äro gifta och inneha sådan tjänst, i andra rummet de ogifta kvinnor, som inneha statstjänst och ämna ingå äktenskap. Men principiellt och till sina konsekvenser skulle det bli en undantagslag för alla kvinnor.

En annan konsekvens av lagstiftning i antydda riktning är, att massor av äktenskap i god tid före lagens ikraftträdande skulle komma att upplösas. Exempel från

Tyskland ge det allra kraftigaste belägg för sannolikheten i detta påstående. Sedan kan det ju få vara vars och ens ensak att bedöma, huruvida det är med statens och den allmänna moralens bästa förenligt, om man och kvinna fortfarande efter ett upplöst äktenskap idka familjeliv som förut, om staten genom förbud för gift kvinna att inneha statstjänst, befördrar tillkomsten av olegaliserade äktenskap. "En stats styrka är familjen" hava vi hört predikas från s. k. samhällsbevarande håll, och vi tro, att det ligger sanning i den saken. Kan det vara med statens bästa förenligt att hindra den legala familjebildningen? Svaret borde ge sig självt!

Vi fackföreningsfolk veta alltför väl, hur olika omständigheter kunna utnyttjas för att hålla oss nere i lönekampen. Skulle gifta kvinnor få lov att underbjuda oss för att få arbete, så skulle det kanske inverka menligt icke blott på kvinnans utan också på männens lönestandard. Vi förstå, att motionärerna icke avsett att skada kvinnorna med sina förslag, men vi äro också övertygade, att det goda, de äsyftat, i verkligheten komme att få denna av dem ej avsedda effekt. Den arbetslöshet, de avsett att bota, kommer kanske att uppstå på annat och för familjelivet ej mindre kännbart sätt. Vi kvinnor protestera i vår egenskap av samhällsmedborgare mot varje inskränkning i vår rätt att söka och mottaga arbete, där sådant står att finna och som av oss kan utföras. Vi fullgöra våra skyldigheter gentemot staten i våra egenskaper av arbetare, skattebetalare, familjebilderskor och mödrar, och vi kräva i gengäld den mänskliga rätten att fritt antaga de arbeten, som stå oss till buds.

Den invändningen mot våra synpunkter på frågan har gjorts, att saken kan lösas på det sättet, att gift kvinna skulle kunna fortfarande inneha viss statstjänst, om verkligt behov föreligger. Härvidlag stöta vi åter på en princip, som skulle kunna få vittgående konsekvenser, ty det är ingenting, som hindrar, att den kunde börja tillämpas även i vidsträcktare form. Vi fråga då: Skall en familjs hem — antingen det nu är fråga om en statstjänstemannafamilj eller en annan familj — öppnas för arbetsgivaren — staten eller enskild — eller dennes inspektörer? Skall en familj nödgas blotta sina ekonomiska svagheter för arbetsgivaren och på grund av dessa komma i ännu större beroende av honom än förut? Följden av en behovsprincip efter antydda linjer skulle ovillkorligen medföra en olidlig beroende ställning och dessutom kryperi och ekonomiskt skrymteri. Där tidigare behovsprincipen tillämpats, såsom i fråga om dyrtidstillägg åt vissa statens befattningshåvare, har det åtminstone icke rört sig om annat än tilläggets relation till familjens storlek, men icke till frågan om berättigandet eller icke av tjänstens innehav.

På grund av vad vi här anfört få vi såfunda hemställa, att motionerna angående förbud eller inskränkning av gift kvinnas rätt att inneha statstjänst måtte avstyrkas.

**ANSLUT EDER TILL DEN SOC.-
DEM. KVINNORÖRELSEN!**

Karl Nordström: TECKNING.

Ur diskussionen om gifta kvinnors rätt till statstjänst.

I.

Med anledning av de artiklar om de gifta kvinnornas anställning i statens tjänst, som varit införda i Morgonbris n:r 4 och 9, har Mjölby soc.-dem. kvinnoklubb diskuterat frågan och beslutat göra följande uttalande, och anhållas om plats för detta i Morgonbris.

Den gifta kvinnans arbete måste av helt naturliga skäl förläggas till hemmet, och endast i det fall att hon är olämplig som husmor, bör hon söka sig annat arbete och överlåta åt en annan omvårdnaden om hemmet (och barnen). Om den gifta kvinnan jämte sitt arbete i hemmet kan utföra annat arbete, bör hon helt naturligt i likhet med mannen hava denna rätt i en kapitalistisk stat — i en socialistisk kommer det ej att behövas. Att däremot göra förvärvsarbetet till huvudsak och arbetet i hemmet till bisak är för den gifta kvinnan att ställa sig utanför sin egentliga livsuppgift.

I ett samhälle där full arbetstillgång finnes, har väl ingen rätt till invändningar mot den gifta kvinnans arbete i statstjänst, om hon själv föredrager detta framför hemmets, då det ej kan bestridas, att hon där kan fylla sin plats lika bra som mannen. Men när stora skaror gå arbetslösa, blir förhållandet ett annat. I de allra flesta fall är det ej emedan hon känner sig olämplig som husmor, som den gifta kvinnan söker sig annat arbete och låter hemmet skötas av hembiträde, utan

därför, att hon genom sitt arbete i statens tjänst har större inkomst än vad hon behöver betala sitt hembiträde. Om hon skulle betala sitt hembiträde med tillnärmelsevis samma belopp som vad hon själv erhåller i lön, skulle nog lusten att söka arbete i statens tjänst betydligt minskas. Det är mot denna undervärdering av kroppsarbete i allmänhet och den gifta kvinnans och hembiträdets arbete i hemmet i synnerhet, som var och en, som vill ha rätt att föra arbetarklassens talan, på det kraftigaste måste reagera.

Det kan vidare ej vara i överensstämmelse med socialdemokratins program att skapa jämlikhet, då staten under tider av arbetslöshet lämnar två goda inkomster åt samma familj och låter andra draga sig fram så nära svältgränsen som möjligt med nödhjulsarbeten och arbetslöshetsunderstöd, som i mångt och mycket ha smak av fattighjälps. Skall någon dömas till arbetslöshet, bör det väl i all rimlighets namn vara den, som ej behöver svälta därför att han eller hon ej har arbete.

Det påstås ibland, att den gifta kvinnan genom att taga arbete utom hemmet bereder arbetsmöjlighet åt andra, särskilt hembiträdet. Men den nakna sanningen är väl ändå, att hon, som redan är försörjd, tager ett bättre avlönat arbete och lämnar plats för en annan att få ett mycket sämre avlönat. Om det vore brist på kompetent folk i statens tjänst, kunde detta förhållande möjligen få tolereras, men det kan aldrig från socialdemokratiskt håll anses som det riktiga, emedan det leder bort från det viktigaste i socialismen — jämlikheten. Då det tvärtom är god tillgång på arbetskraft, särskilt kvinnlig på vissa håll, blir den gifta kvinnans anställning i statens tjänst med relativt goda löner en orättvisa. Skulle den hårda nödvändigheten tvinga den gifta kvinnan

till förvärvsarbete, bör naturligtvis statens tjänster stå öppna — dispensvägen. Men det är stridande mot socialismens grundprincip, att staten skall kunna bidra till att en del personer ekonomiskt "flyta ovanpå".

Strävan att hålla en viss levnadsstandard är berättigad i ett kapitalistiskt samhälle, men en socialdemokrat kan ej erkänna något berättigat i att personer genom denna strävan trycka ned andra. Och om vi sträva efter att bygga upp ett samhälle där jämlikhet skall råda, böra vi ej därför glömma att i görligaste mån söka skapa jämlikhet i det samhälle, som finns. Kunna vi ej ännu tvinga den enskilde till metoder, som skapa jämlikhet, så kunna vi åtminstone yrka på att staten för sin del tager ett steg i rätt riktning. Så länge förrådet räcker åt alla, så att var och en kan få vad han vill ha och behöver, så länge kan den av kapitalisterna så högt prisade fria konkurrensen på arbetsmarknaden möjligen ha fog för sig, men när förråden börja tryta och ingen möjlighet finnes att öka dem, då finns det endast en bot — ransonering.

II.

Det är flera synpunkter angående kvinnans arbete utom hemmet, vilka böra framhållas för att komplettera ovanstående inlägg. Annars kommer den viktiga frågan fram på ett ensidigt sätt i denna tidnings spalter.

Det är många kvinnor, vilka, även om de fått sig en ledsagare i livet, hava en bestämd håg att också ägna sig åt ett arbete förutom hemsysslor, vare sig detta, beroende av dess art, kan utföras i hemmet eller måste förläggas utanför detsamma. Det är vidare många, som finna det oriktigt att problemställningen för en kvinna måste bli antingen kärlek eller den arbetsuppgift hon vuxit sig in uti då hon var ensam. Hon vill i stället få förena både kärleken och arbetsuppgiften. Samhället, icke minst det socialistiska, är till för att göra livet så rikt för människorna som möjligt, icke för att genom tvångsmedel förhindra en livsutveckling. Visserligen skulle det konstnärliga och det litterära arbetet icke kunna fräntas kvinnan. Men allas anlag gå ju icke åt dessa håll.

Om det blev fastslaget inom samhället att kvinnorna ej behöva lära sig något yrke, emedan de för detta ej hava någon användning om de gifta sig, så kommer det att bli än svårare än det är nu för kvinnorna att få vara med i arbetsransoneringen. Och de ogifta måste ju försörja sig!

Vidare skulle de gifta kvinnorna, som voro fränskilda eller änkor, i hög grad berövas möjligheten att försörja sig. De platser eller det yrke de lämna såsom gifta blir ej så lätt att återkomma till. Det

är väl snarare en ökning av änkors och fränskilda kvinnors arbetsmöjligheter vi böra arbeta för och ej en minskning. De pensioner till änkors barn, varom så många år talats utan att ens en utredning ännu kommit till stånd, kan blott till en del giva änkor och deras barn försörjning.

Nu för tiden, då värden om hemmet tager mindre tid i anspråk än förut genom teknikens framsteg, har det mer och mer blivit ett behov för många kvinnor att hava ett arbete vid sidan om hemmet och det visar sig i många fall att kvinnorna fara väl därav. Den egna inkomsten och det egna arbetet kan även tillföra kvinnan en självständighet inom äktenskapet, vilken många gånger just kan bidra till äktenskapets lycka.

Däremot är det ju alldeles riktigt vad som framhålles i ovanstående inlägg, nämligen att om två makar båda hava goda inkomster detta med skäl kan alstra missnöje med att somliga sålunda ekonomiskt "få flyta ovanpå". Detta må emellertid regleras på annat sätt än genom arbetsförbud. Det finns kanske någon väg för att rätta till ojämnheterna. Dels kunde man pålägga någon sorts skatt då äkta makars inkomst överstege ett visst belopp. I än högre grad borde icke familjeförsörjare beskattas särskilt. Denna skatt kunde gå till ett socialt ändamål, som nära berörde äktenskapet i egenskap av samhällsinstitution, såsom t. ex. till barnpensionering. Dels kunde man i de yrken eller platser, där sådant ginge för sig, införa skift för två gifta kvinnor, varigenom, på samma gång en såsom otillbörligt stor ansedd inkomst minskades, de gifta kvinnorna kunde få det just som de kanske bäst vilja eller en relativt kort arbetstid utanför hemmet.

Arbetslöshetens problem är det svåraste som finns, vår tids värsta fara, men jag tror icke man löser det genom förbud för människor, vare sig de äro män eller kvinnor, gifta eller ogifta, att söka sig in på de arbetsområden de önska, utan genom helt andra andra åtgärder, vilka det är socialismens mål att utforska och vidtaga.

A. L.

Radion och folkbildningsarbetet.

Arbetarnes Bildningsförbund disponerar radion för meddelanden om sin verksamhet en halvtimme var fjärde vecka. Dessa halvtimmar ha hittills använts till instruktion i studiearbetets olika grenar jämte några föredrag i mera allmänna ämnen, berörande folkbildningsarbetet. Sedan nu Folkbildningsförbundet och Radiotjänst överenskommit om särskilda, varannan vecka återkommande föreläsningar i olika ämnen med anvisningar för självstudier, har A. B. F:s studieledning ansett det lämpligt att hädanefter ägna A. B. F:s halvtimmar uteslutande åt spörsmål och nyhetsmeddelanden, som mera direkt beröra A. B. F:s verksamhet.

Ett drag i min moders drag . . .

Det finns ett drag i min moders drag som kommer mig glömma de andra jag ser
men för detta jag evigt skall, darande svag,
stå tyst och slå ögonen ner. —

Det är ej en linje som formats fin av konst och kultur bland siden och ek;
det är vävt som av hampa och hemskaäktat lin
i en hy, som är sliten och blek.

Av livslång trældom det lämnats kvar
men ock utav dagsverks och gärningars fröjd;
blott ett drag — där är summan av allt hon bar
från hon föddes tills ryggen vart böjd. —

Ivar Lo-Johansson.

Socialismen

— dogm eller arbetshypotes?

Det av finansminister Ernst Wigforss under ovanstående rubrik mycket uppmärksammade föredraget, som hölls i Uppsala för en tid sedan, har nu utgivits å Frihets förlag till ett pris av 30 öre, i en broschyr om 25 sidor.

Vi kunna med stort nöje rekommendera detta föredrag till ingående studium av de verkligt intresserade kvinnorna, som häri skola finna en mångfald spörsmål belysta, med förutsättningslös och ursprunglig uppfattning, av en av vår rörelses mest positivt inriktade personer.

Ehuru, som sig bör, stilen är starkt saklig är den dock samtidigt lekande och lätt, varför det är ett angenämt nöje att ta del av det tankvärda innehållet.

Arbetarkvinnorna måste inse sin skyldighet — åtminstone de mera vakna inom vår rörelse — att sätta sig in i ekonomiska spörsmål, här erbjudes ett ypperligt material i denna lilla broschyr, att se dem belysta på ett intressant och lättfattligt sätt, som säkerligen skall vidga synpunkterna för det väsentliga i vår rörelses huvudsträvanden.

V.

Fackförbund eller industriförbund?

Ett aktuellt svenskt fackföreningsproblem.

I.

De sociala missförhållandena blevo upphovet till fackföreningsrörelsen såväl i vårt land som i många andra länder. Otillfredsställande arbetsvillkor — en lång arbetstid och dåliga löner — framtvungade visserligen protester från arbetarnas sida, som ofta togo sig uttryck i strejker, men dessa ledde icke till något resultat. I allmänhet bekämpades strejkerna såsom olagliga. Den omständigheten, att arbetarna saknade den organisatoriska sammanhållningen gjorde, att de redan på förhand voro dömda att misslyckas. Tanken på sammanslutning i organisationer började emellertid allt mer och mer göra sig gällande, och i slutet av 1870- och början av 1880-talet förverkligades den, i det att de första verkliga fackföreningarna då bildades i vårt land. De yrkesutbildade arbetarna togo initiativet, och fackföreningarna kommo till följd därav att få karaktär av rena yrkesföreningar. Skråtidens sammanslutningar, som ännu levde i friskt minne hos många yrkesutövare, torde väl också i många fall ha fått tjäna som mönster för dessa fackföreningar, åtminstone då det gällde att draga upp yrkesgränserna, liksom även traditionen från den tiden torde få anses ha varit en bidragande orsak till att det just blev de yrkesutbildade arbetarna som lade grunden till den svenska fackföreningsrörelsen. Då man började konsolidera rörelsen, var det därför naturligt, att konsolideringen skulle ske enligt yrkesförbundsprincipen. Att denna förbundsform i allmänhet ansågs vara den ändamålsenligaste framgår av uttalanden, som gjordes på arbetaröret i Örebro år 1886 och den första skandinaviska fackföreningskongressen i Göteborg samma år. Där förordades nämligen en centralisering i yrkesförbund, eller som man benämnde dem, centraliserade förbund.

Försök gjordes emellertid i syfte att söka åstadkomma organisationer med andra gränslinjer än yrkesförbundens. Ett sådant förbund var Järn- och metallarbetareförbundet, vilket bildades år 1888. Det erhöi icke karaktären av yrkesförbund i sträng bemärkelse utan blev ett fack-

förbund, som önskade omfatta alla järn- och metallarbetare, alltså arbetare tillhörande flera med varandra närbesläktade yrken. Sådana speciella yrkesarbetare som gjutare samt bleck- och plåtslagare anslöto sig också till detsamma. Yrkesintressena togo emellertid snart ut sin rätt. År 1893 separerade bleck- och plåtslagarefackföreningen och bildade ett eget förbund för att samma år åtföljas av gjutarefackföreningen, som ävenledes medverkade till att åstadkomma ett yrkesförbund för gjutarna.

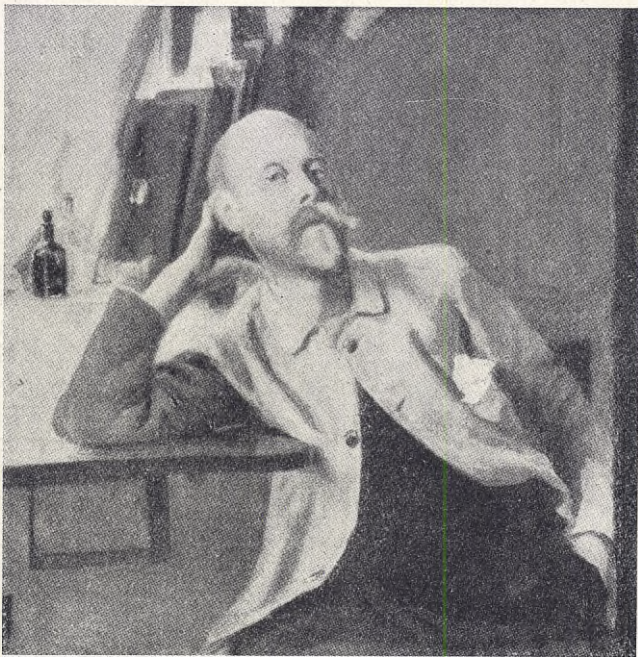
För de icke yrkesutbildade arbetarnas samt fabriksarbetarnas vidkommande tedde sig svårigheterna att åstadkomma enhetliga sammanslutningar vida större än för yrkesarbetarna. Yrkesförbunden höllo strängt på sina yrkesgränser och voro obenäpna att upptaga andra än yrkets utövare. Så vägrade t. ex. Murareförbundet att upptaga de inom byggnadsindustrin sysselsatta hantlangarna, liksom Gjutareförbundet nekade att mottaga de inom gjuterierna anställda hjälparbetarna. För dessa arbetaregrupper fanns nu ingen annan råd än att bilda egna förbund. Fabriksarbetarefackföreningarna konsoliderades i fabriksarbetareförbund, av vilka några snart fingo karaktären av industriförbund, och grov- och hjälparbetare bildade år 1891 ett eget förbund, Grovarbetareförbundet. Sistnämnda förbund ändrade sedermera namnet till Grov- och fabriksarbetareförbundet, sedan en del inom de mindre industrierna sysselsatta fabriksarbetare sökt anslutning till detsamma. Strävandena att upprätta specialförbund för olika fack drevos i många fall alltför långt. Så bildade t. ex. sockerbagarna ett eget förbund i stället för att ansluta sig till det redan befintliga Bageri- och konditori- arbetareförbundet, såsom även handsksömmerskorna gjorde i stället för att söka anknytning till Handskarbetareförbundet. Dessa båda förbund upplöstes emellertid efter några år för att införlivas med de förbund, där de rätteligen hörde hemma. Slutligen förtjänar att antecknas, att man även försökte åstadkomma ett speciellt kvinnoförbund. År 1902 bildades nämligen Kvinnornas fackförbund, som likväl icke

ägde bestånd längre än till år 1909, då större delen av dess medlemmar övergingo till Skrädderiarbetareförbundet. Syftet med detsamma var att upptaga fackföreningar, inom vilka kvinnorna utgjorde flertalet och för vilka gemensamma förbund för kvinnor och män icke redan bildats.

Men allt kräver sin modernisering och anpassning efter tidens krav. Så var även förhållandet beträffande fackföreningsrörelsen. Maskinteknikens utveckling och arbetets specialisering hade haft till följd, att gränserna mellan de yrkeslärdade och icke yrkeslärdade arbetarna börjat bli otydliga och i många fall voro svåra att draga upp. Vid avtalsuppgörelser med arbetsgivarna, som ävenledes sammanslutit sig i organisationer och centraliserat dessa i hela industrier omfattande förbund, visade det sig att arbetarnas organisationsapparat var ganska tungrodd i jämförelse med arbetsgivarnas. Under det att arbetsgivarna inom t. ex. verkstadsindustrin företrädades av ett industriförbund, voro arbetarna inom nämnda industri fördelade på många yrkesförbund. Krav började höjas på en omläggning av fackföreningsrörelsen enligt industriella linjer. Till Landsorganisationens kongress år 1909 hade i detta syfte insänts ett stort antal motioner. Största uppmärksamheten väckte en av Järn- och metallarbetareförbundets styrelse inlämnad motion, vari hemställes, "att kongressen måtte uttala sig för principen av industriförbund, d. v. s. förbund som omfatta alla arbetare inom samma industri". Kongressen beslöt att i anslutning till dessa motioner göra ett så lydande uttalande: "Kongressen beslutar en successiv övergång till rena industriförbund, med åliggande för Landssekretariatet och förbundsstyrelserna att verka för att smärre grupper inom en industri bliva upptagna i det förbund, som representerar huvudstyrkan." För att närmare undersöka frågan om organisationsformerna tillsatte kongressen en kommitté med uppgift att till 1912 års kongress framlägga förslag till sammansättning av förbunden enligt industriförbundsprincipen.

Vid utarbetandet av planen till in-

(Forts. å sid. 10.)

KARL NORDSTRÖM.

Karl Nordström.

Den för en tid sedan bortgångne Karl Nordström blev en av våra mest ursvenska målare.

Vuxen och fostrad på den karga västkusten, bland de bohuslänska skären och klipporna, insöp han i tidig barndom denna säregna naturs storvulnhet. Dess kärva och vresiga kraft och dess allvarliga resning och storslagenhet övade ett grundläggande inflytande på hans utveckling.

Karl Nordström blev också en man, självständig och myndig, utövande ett betydande personligt inflytande som få inom sitt verksamhetsområde. Han blev Konstnärsförbundets ledare och självskrivne hövding.

Denna sammanslutning, som inom sig räknade de främsta av de skapande konstnärerna i vårt land under de tre decennier den sammanhöll.

Detta förbunds medlemmar ha, som vi med stolthet veta, gjort en insats så stor inom svensk konst att densamma under denna tid i stort kunnat värdigt ställas vid sidan av de främsta ländernas under senaste mansålder.

Det har varit dessa män, som velat och delvis förmått genom sin konst skänka skönhetsvärden till även de bredare lagren.

Den minnesutställning, som under februari månad pågår i Liljevalchs

konsthall här i huvudstaden, visar att målaren Karl Nordström hade många sidor och kunde gestalta sina verk under skilda tider på många skiftande sätt.

Där finnes ej endast de kända karga landskapen från västkusten, där finnes också mjuka, smekande linjer.

Där finnes till exempel landskap från Stockholms-trakten, framförallt från Djurgården, vari konstnären på duken lyckats fånga denna underbara, själfulla stämning, som stock-

holmslandskapet så ofta kan få. Det är solglans och gråblå lila och en mångfald av skiftande mjuka förtoningar, som smälta till lugna och diskreta färgackord, i många av dessa dukar.

Det blir ovillkorligen en stämning som håller en fången, som måste, även på de som i allmänhet ej ha seende ögon för ett konstverks värde, likväl skänka en skönhetsmättad njutning, att beskåda dessa dukar, som vibrera av liv; likaväl som de allvarstunga och karga bilderna i andra verk av hans hand griper en.

En banbrytande konstnär experimenterar ju ofta på oförsökta och nya vägar, så också Karl Nordström. Därför måste det ibland med nödvändighet bli en del konst under dessa sökande perioder, som blir så att säga mera experimentell och för den utövande konstnären måhända ytterst värdefull, men som på den ej konstbildade åskådaren ej gör så starkt intryck. Vissa perioder i Nordströms produktion motsäger ej detta.

Då Morgonbris i detta nummer, med anledning av Karl Nordströms minnesutställning, inför några reproduktioner från densamma, så måste det förutskickas, att dessa bilder ej förmå ge en trogen föreställning om uttrycket i konstverken. Det är ju nämligen, som känt, vida svårare, för att inte säga omöjligt, att få en tavlas färg- och stämningvärde återgivet i tryckt bild, medan ett konstverk där huvudvikten ligger på det mer arkitektoniska låter sig lättare tolkas. V.

Kvinnans ställning inom den allmänna pensionsförsäkringen.

Som i föregående nummer under rubrik "Rättvisa åt kvinnorna" meddelades, ha riksdagens kvinnor motionerat om att riksdagen ville i skrivelse till k. m:t hemställa om utarbetandet och framläggandet av förslag till sådana ändringar i lagen om allmän pensionsförsäkring, att beräkningen av makars tilläggsavgift grundades på hälften av makarnas gemensamma inkomst, att tilläggsavgiften påföres vardera maken med lika belopp och att den procent, varefter utgiftspensionerna skola utgå, beräknas lika på kvinnors och mäns pensionsavgifter. Hr Schedin m. fl. i första kammaren och hr Johansson i Hallagården i andra kammaren ha motionerat om verkställandet av utredning att den påförda tilläggsavgiften på lämpligt sätt delas mellan man och hustru och framläggande av förslag härom vid 1927 års riksdag.

I motiveringen säges bl. a. att den allmänna folkpensioneringen varit till stor nytta, men att det ännu måste vidtagas åtskilliga förbättringar. En av de viktigaste, som återstå att lösa, är frågan om "fördelningen mellan äkta makar av dem enligt pensionsförsäkringslagen tillkommande avgiftspensioner". De påpekade orättvisorna uti att tilläggsavgift ensamt påföres mannen och att således den gifta kvinnan ej kan erhålla avgiftspension på den gemensamt inbetalda avgiften utan endast på grundavgiften. Detta visar sig särdeles svårt då mannen dör före hustrun.

Som vi se så ha dessa hrr riksdagsmän även ögonen öppna för en del av de orättvisor mot kvinnorna, som inneslutas i den allmänna pensionslagen. De kvinnliga motionärerna hava dock gått längre i sina önsknin- gar och uttala, att avgiftspensionen skall utgå efter samma procentsatser, ävensom att pensionsavgifterna (tilläggsavgifterna) skola påföras äkta makar med lika belopp som grundas på makarnas gemensamma inkomst.

Den 20 februari kom frågan på riksdagens bord. Det utskott, som haft den om hand, hemställde att motionerna ej skulle till någon åtgärd föranleda, vilket också blev kamrarnas beslut. Motiveringen för utskottets negativa hållning är icke

präglad av motvilja, utan säger att spörsmålet om förbättring i gifta och förut gifta kvinnors avgiftspensionering är under övervägande hos k. m:t och att den betydelsefulla frågan "om ändrade grunder för fördelningen mellan äkta makar av dem tillkommande avgiftspensioner ägnats särskilt utförlig behandling".

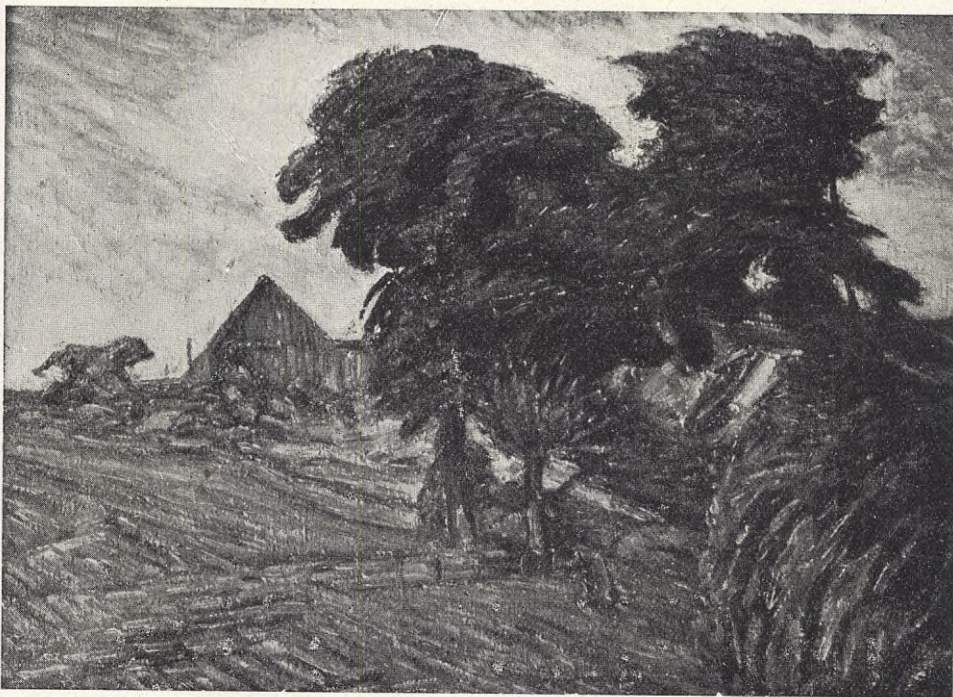
Utskottet säger vidare att även "frågan om införandet av samma procentsatser för män och kvinnor på avgifter, som erlagts för avgiftspension", berörts och förutsätter att riksdagen inom en snar framtid kommer i tillfälle "att taga ståndpunkt till samtliga de spörsmål, som behandlas i motionerna".

På dessa grunder ansågs det ej heller skäligen att nu i riksdagen utförligare debattera motionerna. Agda Östlund betonade dock i sitt anförande att det utskottet betecknar som en betydelsefull fråga, nämligen fördelningen av tilläggsavgifterna mellan äkta makar, icke i verkligheten blir så betydelsefull om inte också procentsatsen höjes på beloppet, som överföres på hustruns konto. Påminde även om kvinnornas opinion inför lagens antagande och att erfarenheten under årens lopp bekräftat att det varken var lyckligt eller riktigt att placera kvinnorna i en riskklass för sig. Hoppades på att vi en gång skola uppnå likställighet och att fullsolidaritets skall bli rådande inom den allmänna folkpensioneringen.

I första kammaren framhöll fröken Kerstin Hesselgren samma synpunkter och betonade att de andra motionerna i denna fråga kommo från bondehåll, vilket starkt bevisade oriktigheten uti att alla gifta kvinnor sattes i samma avgiftsklass och ej påfördes någon tilläggsavgift, oavsett hustruns mer eller mindre krävande ställning i hemmet. Detta i sin tur kan komma, då avgiftspensionerna få större betydelse än nu, att på ett särskilt ofördelaktigt sätt drabba familjen om hustrun blir invalid före mannen.

Vidare anförde hon bl. a.:

"Det är just denna fråga om procentsatsen, som även är en orsak till att vi lagt fram vår motion. Den har nämligen mycket litet berörts av de förslag till ändring av fördelningen mellan äkta makars pensionsavgifter, som framkommit i andra motioner, och det torde vara på tiden att även denna sak toges upp till förnyat skärskådande. Man får en ganska stark känsla härav när man

Karl Nordström: TRÄDGRUPP VID NORRTULLSGATAN.

läser den i utskottets förslag citerade motivering. Hela mentaliteten i dessa yttranden är en annan än vår tids och det är inte uteslutet, att dess s. k. försäkringstekniska grund även kan tåla någon revision. —

Kanske något av de 21,000,000 överskott på de beräknade utgifterna i någon mån kan tillskrivas en felberäkning även på detta håll. Jag vet ej, men det behöver prövas. Det torde också vara skäl att än en gång taga under omprövning om det överhuvud taget är en riktig princip i en obligatorisk — en för alla och alla för en — försäkring, som toges ut som andra skattemedel, att göra en så pass godtycklig uppdelning i riskklasser, som att föra alla kvinnor i en, när man ej tar hänsyn tillt. ex. lant- och stadsfolk eller när man på andra skatteområden låta alla betala lika." S. V.

Tidens lexikon.

Andra häftet utkommet.

Tidens lexikon har i dagarna utkommit med sitt andra häfte, innehållande uppslagsorden Babylonien—Byggnadsgillen. Med häftet följer 4 sidor bilagor, illustrerande bokens utveckling och olika byggnadsstilar.

Abonnenter å lexikonet kunna fortfarande anmäla sig i närmaste bokhandel, hos förlagets kommissionärer, eller direkt å Tidens förlag. Priset per häfte är endast 1 krona och utgivningen beräknas ske i 12 häften med ett häfte i månaden.

Litteratur.

Historiska silhuetter, av Nanna Lund Eriksson. Pris kr. 4:50.

Det är inte krigiska skildringar som givas i denna bok, men väl ligger, om inte direkt krig, så dock det politiska spelet bakom alla berättelserna. Det är icke heller de historiska personerna i första planet som skildras, men sådana som ändå levat med i centrum av händelserna. De flesta ha historien mycket litet talat om. Det är hustrur till stora härförare, barn till avsatta kungar och oppositionslystna män, som huvudsakligen giva stoffet till dessa som förf. kallar silhuetter. Vi få de personliga händelserna på ett varmt och enkelt sätt införlivade i våra datofyllda minnen av krigshistorien.

Dem förf. skildrar äro alla karakterer, som på olika sätt förmå att handla klokt i farans stund, eller bära olyckorna som de drabbas av till följd av sin ställning i närheten av storheterna. Den är att rekommendera till vår skolungdom, som kan behöva få känning med livet bakom de historiska kulisserna, men kan även intressera oss lite var som god förströelseläsning, visserligen icke endast ett "stundens barn" utan av större varaktighet, men ändå lättläst genom stilens enkelhet, klarhet och frihet från förkonstling.

S. V.

(Forts. fr. sid. 7.)

dustriförbund utgick kommittén från den principen, att förbunden borde omfatta alla arbetare inom samma industri, utan hänsyn till yrkesutbildning och yrkestillhörighet, varvid gränserna skulle bestämmas av den omfattning kollektivavtalet hade eller borde ha. Som grundval för utredningen lades 1908 års statistik. Enligt denna funnos icke mindre än 41 förbund med ett sammanlagt medlemsantal av 221,181. Flertalet av dessa voro rena yrkesförbund. I kommitténs organisationsplan uppgick antalet industriförbund till 22. Det var naturligtvis framförallt de rena yrkesförbunden, som skulle bli tvungna att stryka på foten till förmån för industriförbunden. En del omgrupperingar av medlemmar förbunden emellan skulle ävenledes företagas.

Att yrkesförbundsanhängarna icke voro så särdeles villiga att medverka till ett förverkligande av planen är ganska naturligt. Industriförbundens bildande skulle ju ske på bekostnad av yrkesförbunden, som, i de fall de icke voro dömda att upplösas, skulle bli tvungna att avstå en stor del av medlemmarna. Förespråkarna för yrkesförbundsformen trädde också energiskt i brechen, när det gällde att försvara densamma. De gjorde gällande, att yrkesarbetarna, som enligt omorganisationsplanen skulle bli spridda på många industriförbund och där komma att utgöra minoritetsgrupper, skulle få svårt att bevaka sina intressen. Solidariteten och främjandet av yrkesskickligheten skulle bli lidande på en omläggning efter industriella linjer, vartill skulle komma, att industriförbunden i händelse av konflikt icke skulle bli i stånd att lämna sina medlemmar samma ekonomiska bistånd som yrkesförbunden.

På grund av yrkesförbundens betänkligheter har man icke lyckats genomföra omorganisationsplanen. Ännu så sent som år 1922, då Landsorganisationens kongress ånyo sammanträdde, nödgades man konstatera, att praktiskt taget ingenting gjorts i denna riktning. Kongressen beslöt därför att ålägga förbundsstyrelserna att till den 31 december 1925 verkställa omorganisationen och med anledning därav företog Landssekretariatet en utredning, för vilken vi i en kommande artikel skola redogöra.

Edith Larsson.

Vårt studiearbete.

En av vårt förbunds medlemmar skrev till oss för en tid sedan i ett brev med förfrågningar angående studiearbetet bland annat följande: "Då det ställer sig synnerligen svårt att kunna intressera arbetarhustrurna för en studiecirkels bildande under vanliga former, då de ju alltid tycka, ibland med fog men mest som undanflykt för liknöjdhet, att tiden inte räcker till, tänkte jag att för att väcka dem till intresse och insikt om att A. B. F. är något mera än bara torra lag- och kommunalkunskaper få till stånd en praktisk kurs i något ämne." Hon nämmer därefter ett ämne, som hon tänkt sig, och så fortsätter hon med att skriva: "Det vanligaste svar man får när man resonerar med kvinnorna om bildande av studiecirkel är: ställ till med något som man kan få lära till nytta för hemmet och barnen."

Det var med känsla av att de här ovan framförda synpunkterna nog äro de mest förhärskande bland de flesta arbetarekvinor, som A. B. F:s kommitté för kvinnornas studiefrågor tog upp till behandling frågan om vilka åtgärder som borde vidtagas för att stimulera kvinnornas studieintresse och kommittén kom då till samma beslut, som den här citerade brevskriverskan, att ett försök med praktiska kurser borde försökas, vilket även meddelades i förra numret av Morgonbris.

Under den kommande hösten kommer således att genom A. B. F. anordnas praktisk kurs i hemsjukvård, omfattande 14 timmars praktisk och teoretisk undervisning, fördelad på 4 dagar.

Kursplanen återges här i mycket sammanträngd form:

Första dagens föreläsningar komma att omfatta Hälsolära med några inledande allmänna synpunkter, därefter huden och dess vård, behandling av mindre sår, naglar och hår deras byggnad och vård, samt skelett och muskler och olika delars byggnad och funktioner. Därefter benbrott och vrickningar belysta genom visande av röntgenbilder. Och första dagens praktiska övningar omfatta: Första hjälpen vid olycksfall, samt olika slag av förbandsanläggning jämte kompressionsförband vid skador som förorsaka större blödningar. Uppbindning av bröstet vid infektioner eller vid digivningsupphörande, provisorisk spjälning

vid benbrott samt anläggande av sabbadillättikshätta vid ohyra i huvudet.

Andra dagens föreläsningar handla om födan och dess smältning, samt om andningen. Kroppens celler, fett och kolhydrat, vitaminer och matsmältningsorganen. Andningen, dess organ och rörelser samt något om dietmat.

Och andra dagens övningar omfatta: Baddning av sjuksäng, ombyte av lakan och kläder på patient som är för dålig att lyftas ur sängen, samt tvättning och kamning och hur man bör giva mat åt dålig patient. Konstgjord andning, vätvärmade omslag m. m.

Tredje dagens föreläsningar handla om: Hjärtat, blodomloppet, kroppstemperaturen samt våra sinnen. Hjärtats byggnad och funktion samt blodets beståndsdelar och hur det renas från kolsyra. Hur vi motverka kroppens avkyllning och uppvärmning samt några krav på kläddräkten. Om härdning samt olika slag av bad och avtvättningar. Ögat, örat, dess olika delar, skydd och vård. Nervsystemet. Nervernas vård. Arbetets betydelse och vilans betydelse. Kaffe, sprit och tobaks inverkan på nerverna. Sönnen,

Tredje dagens praktiska övningar: Temperaturtagning, pulsräkning och hur man skall giva lavemang. Något om hur laxermedel bör givas. Hur man bör flytta mycket sjuk person och hur man bör bädda ner honom vid transport på bår, flakvagn eller bil.

Fjärde dagens föreläsningar: De sjukdomsalstrande bakterierna och hur vi skola skydda oss mot dem. Bakteriernas förekomst, form, livsyttringar och betydelse. Smittan och dess överförande. Desinfektion. Hur motståndskraft mot smitta vinnas. Olika slag av serum och vaccin. Något om rumshygien där sjuk vårdas. Praktiska övningar: Hur man undersöker om det finnes äggvita eller socker i urinen. Bad, avtvättningar och inpackningar samt hudretande omslag. Spansk fluga. Ligg-sår och dess behandling. Anordnande av ångtält i hemmet. Olika medicin och dess intagande samt uttagning av fläckar som uppkommit av utspild medicin. Motgift mot intagna gifter.

Föreläsningarna äro beräknade till 6 timmar och de praktiska övningarna till 8 timmar. Kursen le-

des av kompetent sjuksköterska. Dessutom finnes även en studieplan utarbetad av Röda Korset, för en längre kurs i sjuk- och barnavård omfattande 40 timmar, vilken dock kan delas upp i smärre kurser.

Föreläsningkursen i befolkningsfrågan är förut bekant för våra avdelningar, den finnes ju även nu intagen i A. B. F:s föreläsningkatalog, till vilken vi även hänvisa när det gäller övriga i förra numret nämnda ämnen. Även kommer inom kort nya studieplaner att utarbetas i Bostadsfrågan och bostadshygien samt kanhända även i Födoämneslära, om vilka kurser upplysningar kunna erhållas från A. B. F.

Det är att hoppas, att när nu A. B. F. tillmötesgått kvinnornas önsknings om praktiska kurser, desamma även komma att utnyttjas, och även att genom dem ökad förståelse för A. B. F:s verksamhet vinnes bland kvinnorna och att de därigenom så småningom komma till insikt om, att även det studiearbete, som ger oss inblick i vårt samhälles byggnad och funktioner, eller på annat sätt skärper vår blick och vidgar vår andliga synkrets, är minst lika viktig för vårt andliga och lekamliga välbefinnande som det, som ger oss färdighet i utövandet av det arbete som vi i mycket trång bemärkelse benämna vår dagliga gärning. H. F—d.

A. B. F. inbjuder även i år till en kvinnokurs i Brunnsvik den 3—10 juli, efter ungefär samma program som föregående år. Om möjligt utsträcker tiden för kursen till tio dagar och kommer den då att pågå 1—10 juli. Ansökningarna skola vara insända till A. B. F. före 1 maj. Fullständigt program och inbjudan kommer att utsändas inom de närmaste dagarna.

Internationella Kvinnoförbundet för fred och frihet

håller sin kongress i Dublin, Irland, under juli månad d. å.

Enbart detta att samlas här, efter allt vad detta land genomgått så nyligen, verkar ju uppmuntrande.

Förbundet, som bildades 1915 och har sin centralbyrå i Genève, är nu spritt till 39 stater.

Det svenska kvinnoförbundets sekretariat, David Bagares gata 9—11, Stockholm, meddelar alla önska upplysningar angående förbundet till intresserade.

Bröllopet på Väktarmon.

Av Gust. Hedenvind-E—n.

(Forts.)

Men det var också sant, som ett annat ordspråk sade, att inte ens två människors innersta önskan var mer än halv lycka, ofta knappt det, när den äntligen blivit uppfylld. —

Salomon kunde stundom, så lång kvällen var, sitta vid spisen och se på barnens lek, men så frånvarande i tankar, att han inte ens hörde Thoras matbud, när kvällsvarden var färdig. Ibland kunde han hålla de små på sina knän, men stirrade in i elden och var då stundom så borta från sig själv, att han icke tycktes märka ens när ett sprakande kol föll ned på hans hand.

Han var idel mörkt grubbel.

Och Thora måste slutligen riktigt sätt kraft till för att ej besmittas av hans dystra slutenhet. Ty den, som skulle skaffa bärgning till ett fattigt hem och hålla stugbron ren från snö, fick icke gräva ned sig i lönlöst grubbel över olycksdagar, som varit. Det gällde att ständigt stöka och ställa och se till, att man stod rustad att möta morgondagen, vars krav ingen kände, men som alla på bästa sätt och efter bästa förmåga måste fylla, för att icke gå under.

Likväl önskade hon honom icke bort från sitt hus nu, när hon var där. Vanan hade hos henne liksom hos alla, som av en eller annan anledning nödgas finna sig i någon ovanlig omständighet, redan blivit en andra natur med som vanligt en liten hoppfull tröst på kommande dagar. —

Kanske blev han gladare, när sol och vår kom! Solen gjorde alltid ljusare även i människosinnet och våren

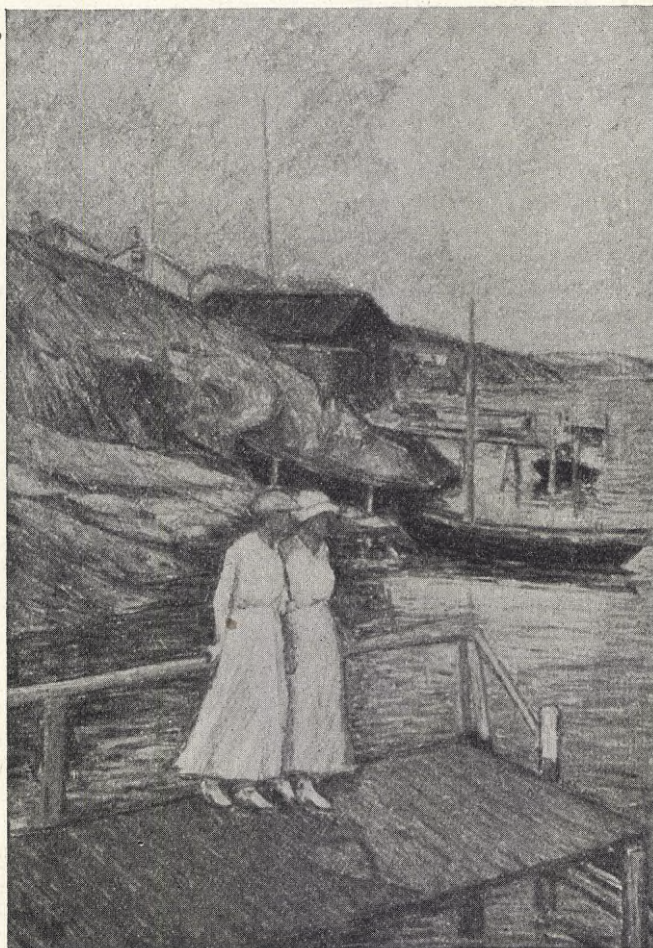
plågade bringa glömska av fjolårets snö. — —

IV.

Och när våren kom, lade hon i matsäck åt honom — han fick gå i vall med getterna.

Så blev det småningom kunnigt, att flöjtblåsaren, som kommit under hösten med första snön, givit sig till dräng åt Sjues-Thora. Och man förstod nu gott, varför han sport efter henne och rätta vägen till Väktarmon! —

Men så en dag under sensommaren kom en skäggig skinnhandlare och berättade för sant, att drängen på Väktarmon nog inte var bara dräng — utan också getherde, om han så fick säga. För han hade gått över fjället och råkat honom — sett och hört honom sitta på en sten mitt i gethjorden och spela en psalm på sin flöjt — hade gått fram, hälsat och satt sig med sin skinnbörda på

Karl Nordström: BÅTBRYGGAN.

en sten, torkat svetten ur ansiktet och frågat, hur det gått att vara dräng hos Thora — hur stor lön han haft o. s. v., och då fått det konstiga beskedet, att en sann botgörare inte alls tjänade för lön hos sin älskade dotters moder. Han bara halp vallhunden hålla uppsikt över getterna, och den ena dagens lopp med den andra var lön nog för honom. — —

Detta var ett elakt rykte.

Och förhölle det sig verkligen så på Väktarmon, måste man allt gripa in där och bringa lag och god sed. Det var allt. —

Så talade nu gamle Degersted, skakade beslutsamt sitt vita huvud och fnyste av förtrytelse.

Denna sak skulle snarast undersökas! —

Och följande morgon sadlade han sin nordfjording, fick kyrkvaktaren och tre andra män med sig och red till Väktarmon att göra ordning där.

I kvällningen voro de framme.

Vallhunden sprang dem skällande till mötes och Thora upphörde med att mjölka, reste sig och lade ena handen över ögonen för att bättre kunna se det manstarka följet med Degersted i spetsen och till häst. —

Men på en sten mitt på gårdet satt Salomon vänd mot kvällssolen och blåste sin flöjt. Det angick icke alls honom, vilka som kommo och vilket ärende, som drev dem hit upp till mon. Han spelade blott flöjt för Thoras getter och räknade nu mera icke ens dagarna i sitt liv. —

Hon blev däremot misstänksam, satte ned mjölkstävän och beredde sig att ge den gamle, stränge prästen svar på tal.

Och när han steg ur sadeln, ställde sig framför henne och burdus körde fram sin fråga om ryktet, som nått hans öron, var sant, så svarade hon helt kort och gott, att det nog var sant — ja, mer än så. Ty flöjtblåsaren var icke blott hennes dräng, utan också fader till hennes yngsta barn. —

Nå, då så var, måste hon utan tövan låta låta viga sig med sin dräng. Och i ett fall som detta, miltals till fjälls, fick vigseln lov att gå före varje annan formalitet. En husmoder fick inte stå i sådant förhållande till sin dräng. Det var bäst hon kallade på honom, och att de genast gjorde sig redo — här på gårdet. Första, bästa sten kunde gott tjäna som brudpall. I nödgifte dugde en dörrtröskel att knäböja på — i nöd dugde det ringaste. —

(Forts.)

Amanda Frösell 50 år.

Den 21 februari fyllde Amanda Frösell 50 år och blev föremål för en varmhjärtad hyllning av kamraterna i styrelser och föreningar av vilka hon är medlem, ävensom av andra minnesgoda partikamrater. Inom partiet är Amanda Frösell känd sedan många år tillbaka, ty redan 1899 gifte hon sig med red. Frösell och kom därigenom i kontakt med partivänner på skilda platser av landet, då hennes make var red. i olika partitidningar. Redan 1907 blev hon änka och bosatte sig då i Stockholm, där hon trodde förefinnas större försörjningsmöjligheter för sig och sina fyra små barn.

Ganska snart härefter finna vi henne verksam inom partiet och blev hon år 1909 insatt i arbetarekommunens styrelse. När de fackligt organiserade kvinnorna 1912 bildade sin samorganisation blev hon dess ordf., vilken post hon innehade så länge denna organisation verkade. På socialdemokratiska kvinnornas kongress 1914 invaldes Amanda Frösell i dess arbetsutskott och sedan förbundet bildades i förbundsstyrelsen. Alltid har hon varit beredvillig att ställa sina krafter till förfogande och har även företagit flerfaldiga agitationsresor för förbundets räkning. Hon har varit särskilt förtjust över att komma i kontakt med kvinnorna ute i landet.

För ett par år sedan drabbades Amanda Frösell svårt av sjukdom och lidande, som ett tag syntes helt vilja bryta ned hennes fysik.

Nu har hon dock övervunnit det värsta och alla hoppas vi att hennes okuvliga vilja och i grunden optimistiska och friska sinne skall föra henne fram till fullkomlig hälsa och arbetsduglighet, så att hon åter kan komma i kontakt med kamraterna ute i landet.

S. V.

Snö.

Så vackert, när snöflingorna sväva ned långsamt och stilla, som fjärilar fladdrande i luften.

Skalderna ha till deras ära strängt sin lyra, liknat dem vid allt som är vitt och rent — alabaster och liljor.

Barnen jubla vid snöflingornas dans i tanken på de nöjen som bjuds genom kalkåkning och snöbollskrig.

De unga damerna och herrarna glädja sig även. Nu blir det slädpartier och baler och man får roa sig av hjärtans lust.

Men fattigt folk känner ingen fröjd. Snön kyler och det är svårt få varmt i den bristfälliga bostaden och besvärligt blir det att vandra i djup snö efter ris och pinnar ute i skogen. — — — Men vilken skönhet har ej snön i sin skära renhet! Och vilken tystnad och frid utbreder den ej! Då man kommer in i skogen, är det som vore man i ett tempel. De höga tallarna stå där snötyngda som väldiga pelare, rimfrosten gnistrar som tusentals stjärnor, man tycker sig vara som på heligt rum. — — —

Hur olika falla ej ödets lotter!

Denna tanke kom för mig starkare än någonsin vid tvenne besök jag gjorde på samma vinterdag!

Först hos min gamla barnjungfru Kerstin, numera utsliten och orkeslös och till största delen hänvisad att leva på sina små besparingar.

Hon prisade ej vintern.

”Då jag kan vara uppe, är det omöjligt reda sig med denna stygga köld. Man måste välja mellan mat och bränsle. Och då nu varken ögon eller fingrar längre vilja göra tjänst, måste jag spara på eldningen. Därför stannar jag i sängen större delen av dagen.”

”Men”, snälla Kerstin, ”blir inte detta fasligt ledsamt i längden?”

”Jo, det kan väl så vara! Men vad skall den fattige göra?”

Från Kerstins gråa stuga förde min väg in till staden, till den stormrike bankdirektörens ståtliga palats. De ägde blott ett enda barn, en liten flicka, vilken de skämde bort på alla sätt. ”Lilla nåden”, som hon kallades, fick i allt sin vilja fram.

En elegant släde, förspänd med ett par präktiga hästar, höll utanför stora trappan. Och ”lilla nåden”, rosig som en sommarsky, och klädd i dyrbart pälsverk kom just ut, åtföljd av sin bonne, för att prova det präktiga föret.

Ottilia Strid 50 år.

Ottilia Strid, medlem av Vasastadens soc-dem. kvinnoklubb i Stockholm, fyllde 50 år den 18 januari och blev uppvaktad och hyllad från de organisationer, inom vilka hon verkat.

Ottilia Strid kom i kontakt med arbetarörelsen redan i slutet av 90-talet och var då med på de möten, där Kata Dalström gjorde sina första försök att fackligt organisera kvinnorna. Sedan har hon nästan oavbrutet deltagit såväl i det fackliga som politiska arbetet inom vår rörelse. 1903 ingick hon i Verdandi och anser sig där fått sin mesta politiska och socialistiska skolning. Den "gamla" Soc.-dem. ungdomsrörelsen har hon även tillhört. Det mesta arbetet, säger hon själv, har dock ägnats åt studierörelsen och hon har sedan 1911 oavbrutet deltagit i studiecirkel och genom dem inhämtat goda kunskaper i många ämnen, från föreningskunskap till filosofi. Inom kvinnoklubben är hon en intresserad medlem och har under ett par år varit dess ordf. Ottilia Strid är gift och har sex barn. I sin ungdom drabbades hon av olyckan att bli ensamställd familjeförsörjare med tre barn. Det var att arbeta från kl. 4 på morgonen till sena kvällen.

Under de svåraste åren tog naturligtvis försörjningsplikten alla hennes krafter, men så fort hennes ekonomiska möjligheter ljusnade finna vi henne åter på sitt stilla, försynta sätt verksam inom rörelsen.

S. V.

"Men var är stora dockan, fröken Blanche från Paris? — Får hon inte följa med som vanligt?"

"Nej, inte i dag! Det är för kallt. Hon är inte van vid kölden och får stanna hemma, tills vi fått hennes nya vinterdräkt färdig", svarade nåden, i det hon steg upp i släden.

Björnskinnsfällen sveptes omsorgsfullt kring henne av den galonerade betjänten — en klatsch med piskan — och så i trav, medan bjällrorna klinga och vita snöflingor dansa i rymden.

Barbro Lande.

Julafton på Strängnäs hospital.*

Efter ett nyss uppvaknande ur — — — ja, kära Morgonbris läsarinna, där följer så ett latinskt namn, vilket varken du eller jag kunna vare sig uttala eller förstå dess innebörd. Som sagt, efter att ett halvt år varit fullkomligt "nere" och pinad av de hemskaste fantasier och idéer, blir jag så överflyttad till en lugnare och "förståndigare" avdelning, där jag nu, tillsammans med tjugufem stackars sjuka medsystrar, går att fira jul.

Följ i tankarna med mig och betrakta så först och främst den vackra sal jag nu fått taga i besittning. Tänk dig en stor, stor sal, som liksom blivit delad i tvenne hälfter genom pelare och ett vackert, med gallerutsmyckning prytt skåp, över vars kant Asparagus gröna slingor nästan nå ned till sängen jag ligger i. Tak och väggar äro hållna i vitt och mattgrönt. Å de sistnämnda hänga vackra tavlor. Fönstren prydas av röda och vita gardiner, pelargonier och slingerväxter. Sängarna äro hållna i vitt, med röda filter. Över varje kamm sitter en rar liten tomte gränsle, hållande trogen vakt över de slumrande. Upp på skåpet, bland de gröna slingorna, har en jättestor tomte slagit sig ned, ingivande mig och min bredvidliggande kamrat en "völdans" respekt. Nattduksborden äro prydda med vackra, handbroderade dukar. På varje bord en liten staka med ljus samt en näpen liten korg, fylld av russin. På ett bord vid ett av fönstren tronar på en bländvit duk med vacker löpare, en liten näpen julgran och en stor, trearmad ljusstake. På ett annat, lika prydligt bord, synes tulpangrupper i vackra, handmålade krukor. Längst bort i salen ståtar i all sitt majestät en väldig jättepalm, under vars skugga ett bord är placerat. På detsamma är, såsom liknande snö, utbrett vadd och där är en stor, vacker kyrka ställd, ur vars fönster ett rött sken lyser. Tänk dig sen över allt detta ett sagolikt trolskt sken, åstadkommet av de i röd färgton hållna och med tomtomotiv klippta skärmar, som pryda de i taket hän-

* En sjuk kamrat har sänt oss denna intressanta beskrivning. Artikeln kommer litet sent in, beroende på att den ej kunde få plats i föreg. nummer. Vi hoppas dock, att särskilt kamraterna skola skänka den uppmärksamhet och ägna vår kamrat varma önsknings om helt tillfrisknande.

Red.

gande lamporna. Så händer det dagligen att en frusen, stackars liten fågel genom fönstret flyger in till oss och med sitt kvitter, sina livliga vingslag, gör sitt till, att över det hela sätta en stämmingsfull prägel. Ej förglömmas må de vackra tallrisguirlangerna med julklocka och små dinglande tomtgubbar, som äro dekorativt uppsatta mellan pelare och över dörrar. Den stolta, kära julgranen saknas ej, varken i sjuksal eller dagrum. Matsalen är hållen i vitt och gult. Möblerna mörka, borden prydda med vita dukar och löpare samt trearmade ljusstakar. Väggbonader och tavlor pryda väggarna och lamporna prydas av lingonriskransar och dinglande tomtar och juleklockor. Gula gardiner och blommor pryda fönstren. De höga klädskaåpen prydas av vackra, handmålade urnor, fyllda av tallris och blommor, runt omkring desamma springa nassar och tomtgubbar.

Bortom denna sal ligger så dagrummet, även det hållet i gult och vitt. Ett stort mörkt skåp, som nu till jul är prytt med tallris i urna och den stora julstjärnan med texten: "Frid på jorden!" Här få vi under vardagarna sitta och sy, stieka, läsa och skriva eller göra alls ingenting om så behagas. På bokhyllans övre plan traska så förnöjda tvenne stora, feta jule-nassar, fösta in till stian av en jultomte.

Nu, kära kamrat och läsarinna, har du fått en liten föreställning om, hur själva omgivningen omkring mig tar sig ut. Kommer så i allt detta små trippande, i vitt och blått klädda, rara och snälla små systrar.

När se'n vi gå att fira
Julaftons fröjd och frid,
Där innerst inne, mina tankar ila
Till pysar två i juletid.

Jag dock ej ensam är att lida,
Nej, ack, vi äro fler,
Som inom dessa väggar bida
Den dag då hälsan mot oss åter ler.

Nu bort med sorgsna tankar,
Ty jule-tomten nalkas re'n.
Tyst, hör! Han nu på dörren bankar
"Klapp" du får, om du mot honom ler.

Klockan halv sju komma våra små systrar och med ett glatt: "God jul!" väcka oss. Se'n klädas de uppgående med nysydda klänningar. Klockan elva går första rondan. Då komma våra goda, präktiga

Försäkra Ert Liv i Folket

läkare, efterlängade som en god far är efterlängad av sina barn. Den känslan äger åtminstone den som skriver detta, och jag är övertygad om, att jag ej ensam är besjälad av den känslan. Här möter oss ej den där bistra och skrämmande läkaretypen, nej, det vilar något hjärte-gott över både läkare och systrar på Strängnäs hospital. Åt var och en en hjärtlig handtryckning och ett varmt: "God jull!"

Se'n kommer till middag den efterlängade lutfisken. Klockan tre härligt kaffe med dopp, allt under det julgranen strålar och tindrar. Alla som orka få så med sköterskor begiva sig till julbön i kyrkan. Klockan fyra, när alla åter samlats "hem" till sjuksalen, som nu strålar i härlig ljusflod, kommer fem tomtklädda systrar med en tomtklädd speleman i täten indansande i salen, följd av överläkaren med familj, föreståndarinnan och sköterskor. Tomtarna bjuda till långdans och värdefulla, präktiga "klappar" och gott utdelas. Sedan trådes dans kring granen. Klockan sex ätes julgröten. —

Klockan slår sju. Julaftonen har nått sitt slut. Lamporna släckas. Den stora "tystnaden" går genom sjukhussalen. Var och en ligger i sin säng. Kvävda snyftningar bryta tystnaden. De komma från den unga tösen, som låter tanken flyga hän till julaftnar hon glad och frisk firat samman med sin trolovade. De komma från en ung mor, som nu ligger och tänker på mannen och de kära små, som nu ensamma därhemma fira jul. Från sängen, där den grånade gamla modern och makkan ligger, tränger suck på suck. Tankarna flyga tillbaka till gångna, lyckligare tider. — — —

I sängen, under Asparagus-slingornas grönska, ligger en kamrat, hvilkens tankar i den signade julnatten ila till ett barnhem långt borta i Värmlandsbygden, under vars hägn och tak hennes två, kära små gossar nu slumrade. Männe en god liten tomte letat sig väg till dem. Männe de samma viskat trösterikt ett löfte i deras små barnaöron, ett löfte om hälsa åt mor, ett löfte om framtida lycka. Männe en strålände, lyckobringande stjärna tindrat i den fridfulla julnatten över deras hägn och skydd, bringande tröst och ro från den ljusa, rena värld, dit deras mormors själ svingade sig, samtidigt som mor forslades till hospital, bruten till kropp och själ.

Den heliga julnatten glider hän, men hon, eder kamrat, får ej sömn, ej ro. Tårar, ej ängslans, men minnenas hejdlösa tåreflod, går ej att dämna. Jag känner mig ensam, övergiven denna jul. Jag känner mig som den, där intet lyckosken har rätt att lysa mot. Av ett oblikt öde ständigt slagen år efter år, kom så till sist de hårda slag, som skulle slunga mig i förvirringens och vansinnets hemska natt och

Från kvinnoklubbarnas arbetsfält.

Från Kristianstad.

Kristianstads soc.-dem. kvinnoklubb höll sitt årsmöte måndagen den 19 jan. Ur årsberättelsen framgick, att klubben under året haft 12 ordinarie möten.

På dagordningen har förekommit diskussion i olika aktuella frågor, bl. a. Sociala, kooperativ samt kvinnornas medverkan till höjandet av nöjeslivet m. fl.

Klubben har i likhet med föregående år tillsammans med soc.-dem. föreningen anordnat familjefest, en fest som isynnerhet av det yngre släktet är mycket efterlängtat.

Ett agitationsmöte har anordnats med fru Olivia Nordgren som talare. För att öka intresset för våra idéers spridande har något möte varit halvskilt och har då mötet i någon mån fått karaktär av samkväm, där det har serverats såväl andlig som lekamlig spis.

Ett gott samarbete mellan styrelsen och klubbmedlemmarna har resulterat i ökat medlemsantal, så att vi under det kommande året hoppas på ett gott arbetsresultat.

Till styrelse för 1926 valdes fru Vendla Bergström, ordf., fru Märta Löwenberg, v. ordf., fru Augusta Gustavsson, kassör, fru Annu Skoog, sekr., samt Ester Persson. Till revisorer valdes fruarna Anna Palm och Mathilda Skoog. Till korresponderande sekr. valdes fröken Olinia Malmström.

hospitalets dörrar skulle så till slut slås igen om mig, skiljande mig från det käraste jag nu äger kvar i livet, mina tvenne rustibussar. Frampå morgonsidan, strax innan de som orka begävo sig till julottan, slumrade jag in.

Ja, nu kära läsarinna, där du, där "ute" går och liksom bävar och ryser vid blotta tanken på ordet "hospital", nu har jag för dig beskrivit en julafton på en av de "lugna" av:na å Strängnäs hospital. På de "oroliga, stormiga" av:na kan ju något dylikt ej förekomma.

Jag känner mig gripen och rörd, där jag för en stund ensam står lutad mot salens pelare, beundrande allt det vackra i min sal, framtrölat som det är, av för vår trevnads skull aldrig tröttnande små systrar.

Samtidigt vill undertecknad, och säkert alla övriga hospitals patienter med mig, till läkare, systrar och för övrigt ledningen i sin helhet, som nedlagt så storslaget, uppoffrande och kärleksfullt arbete, för att sprida julstämning och julglädje bland oss stackars sjuka och från yttervärlden och hemmen avskilda, framföra ett uppriktigt menat, innerligt och hjärtevarmt tack.

En kvinnlig patient på Strängnäs hospital.

Från Storfors.

Storfors Soc.-dem. kvinnoklubb firade sitt sjunde årsmöte söndagen den 31 jan. Mötet öppnades med unison sång, Arbetets kvinnor. Därefter utsågs Agnes Torpfelt att leda mötets förhandlingar. Styrelse- och revisionsberättelserna upplästes och godkändes och ansvarsfrihet beviljades. Till styrelse för innevarande år valdes: Agnes Torpfelt, ordf., Elin Willig, vice ordf., Beda Jernberg, sekr., Hildur Walström, bitr. sekr., Karin Karlsson, kassör.

Klubben har under året anordnat ett offentligt föredrag med fru Disa Westberg som talare över ämnet: "Arbetarkvinnans nutidsuppgifter".

Med anledning av Internationella kvinnodagen var anordnad fest med landstingsman G. Walström och lärare S. Överström som föreläsare. Under nyårshelgen var anordnad en familje- och julgransfest tillsammans med Soc.-dem. ungdomsklubben och arbetarekommunen, med fru Hulda Flood från Stockholm som talare.

Av årsberättelsen framgick att klubben hållit 12 ord. möten. Under året ha ingått två nya medlemmar och utgått en på grund av flyttning från orten. Medlemsantalet var vid årets slut 48. Av tidningen Morgonbris ha försålts 840 ex. Klubben har 2 representanter i fullmäktige samt en i fattigvårdsstyrelsen. En del viktiga frågor behandlades under mötet, varibland må nämnas "Kooperationen", vilken bordlades till februarimötet.

Samarbetet inom klubben har varit gott.

På årsmötet hade vi glädjen inrösta tre nya medlemmar. Vidare bjöds på kaffe, musik och deklamation, varefter det trevliga mötet avslutades, vilket var besökt av ett 40-tal medlemmar.

Kamrater, besök mötena! Deltag mera allmänt i diskussionerna. Anslut eder till vår organisation och våra idéer och arbeta för bättre människovärde.

Med hopp om stor framgång i vårt arbete under det nya arbetsåret sända vi en hälsning till kamraterna landet runt från Storfors Soc.-dem. kvinnoklubb.

E. W—g.

Fagerviks soc.-dem. kvinnoklubb

har hållit sitt årsmöte med besök av ungdomsklubben och Fagerviks sektion av Timrå arbetarekommun. Mötet öppnades av fru Ida Gustafsson, som hälsade de närvarande välkomna och valdes att leda mötets förhandlingar. Vid protokollet fru Jenny Dahlström. Av den upplästa styrelseberättelsen framgick att klubben under året hållit 25 protokollförda möten, därav 4 friluftsmöten, 1 kamratmöte, 6 symöten, 2 sommarfester, 1 samkväm, 2 fester för de gamla på platsen, 1 agitationsfest tillsammans med Timrå soc.-dem. kvinnoklubb med föredrag av fru Sigröd Gillner-Ringensson. Klubben har vidare besökt försörjningshemmet, därvid pensionärerna blevo bjudna på kaffe. För sjuka kamrater har under året insamlats kr. 375:60. Av Morgonbris har försålts 725 ex. Medlemsantalet var vid årets slut 64. Kässan har balanserat på kr. 782:94. Styrelsens och revisorernas berättelser lades med godkännande till handlingarna.

Till styrelse valdes fruarna Hulda Östberg, Lilly Bengsten, Elsa Olsson, Erna Bergqvist och Anna Åström. Revisorer blevo Agnes Johansson, Lena Nordin och Stina Sörensson. Till ombud vid Nya Samhällets stämma valdes fru Agnes Johansson, till Fagerviks koop. handelsför-

ening fru Anna Åström, till distriktskonferensen fru Lilly Bergsten och fru Lydia Sjödin, till A. B. F. fru Ida Gustafsson. Till ref. valdes fru Elma Söderlind.

Efter kafferasten, varunder underhölls med musik, diskuterades en del viktiga frågor, däribland en bordlagd fråga: Vilka krav ställer vår förening på oss? Efter en stunds diskussion bordlades frågan ytterligare. Vidare diskuterades en ny fråga, benämnd Frihet, jämlikhet och broderskap. Den bordlades även efter en livlig diskussion. Därefter serverades smörgåsar och kaffe, allt under god stämning. Det i allo trevliga mötet avslöts med sång och ett leve för den socialdemokratiska ungdomsrörelsen. E. S.

Från Borås.

Borås soc.-dem. kvinnoförening höll den 21 jan. årsmöte. Års- och revisionsberättelserna lades med godkännande till handlingarna och ansvarsfrihet beviljades. Av årsberättelsen framgick, att föreningen hållit 11 ordinarie möten, 3 samkvämsmöten samt 10 styrelsemöten.

För att stärka föreningens kassa har hållits två paketauktioner med rätt givande resultat i ekonomiskt avseende.

Bland föredrag, som hållits under året, må nämnas ett i februari över ämnet "Kooperationen", två i mars månad över ämnena "Kvinnan och fackföreningsrörelsen" samt "Kvinnans insats i samhällsarbetet".

I samband med Internationella kvinnoveckan i okt. månad anordnade föreningen samkväm, varvid fru Hulda Flood från Stockholm talade över ämnet "Kvinnorna och fredsfrågan".

I november hade föreningen ännu ett föredrag, då riksdagsledamoten hr Josef Weijne talade över ämnet "Socialdemokratiska veteraner".

Samtliga föredrag ha varit av stort intresse för såväl föreningens medlemmar som en hel del utomstående.

Vid distriktskonferensen i Göteborg representerades föreningen av 1 ombud.

Under den lockout, som drabbade textillarbetarna i mars månad, anhöll föreningen hos styrelsen för Borås spritbolag om stängning av samtliga bolagets utminuteringsställen. Denna framställning blev även beviljad och voro samtliga krogar stängda så länge lockouten varade.

Föreningen har även låtit en av sina medlemmar som stipendiat bevista A. B. F:s studiekurs i Brunnsvik under juni månad.

Till det nya tidningsföretaget som startats av arbetareorganisationerna i Borås för utgivandet av en arbetaretidning har föreningen satsat ett belopp av 50 kr.

Av "Morgonbris" har under året försålts 600 ex.

Föreningens utgifter och inkomster ha balanserat på en summa av kr. 475:82 med kr. 141:51 i behållning till nästa år.

Till slut må nämnas att föreningen lidit en smärtsam förlust under året genom att en av våra kamrater, fru Anna Sandén, avlidit.

Till styrelse för innevarande år valdes: fröken Emma Lindberg, ordf., fru Anna Pilblad, v. ordf., fru Selma Johansson, sekr., fröken Märta Engström, v. sekr., fru Anna Karlkvist, kassör, samt fruarna Anna Persson och Anna Englund. Till kommissionär för "Morgonbris" valdes fröken Hulda Fast. Korresp. sekr. blev Emma Lindberg.

Med hälsning till kamrater landet runt.
Korresp. sekr.

Från Alnö.

Alnö norra soc.-dem. kvinnoklubb hade sitt årsmöte onsdagen den 13 jan. Styrelse- och revisionsberättelserna upplästes och av dessa framgick att klubben under året hållit 10 ordinarie möten, två symöten, ett vid Eriksdal och ett vid Hörningsholm. Vid detta senare möte talade herr Wiekto Ericsson och bildades samtidigt en kvinnoklubb.

Till Nelly Thürings femtioårsdag har klubben överlämnat en gåva av fem kr.

En sommarfest har hållits, talare riksdagsman M. Wästberg, samt en fredsfest, föredrag av fru Sigröd Gillner-Ringensson. Klubben har tillsammans med Arbetarekommunen och Ungdomsklubben hållit ett större möte; talare voro häradshövding Luterkort, A. Gillström och fru Anna Larsson. Klubben har varit representerad vid en föreläsningkurs och kvinnodistrikts konferens i Sundsvall. Av Morgonbris ha försålts 265 ex. Kassan har balanserat på kr. 249:11. Styrelsen beviljades full och tacksam ansvarsfrihet. Därefter bjödo kommitterade på gott kaffe vid ett rikligt dukat kaffebord. Arbetet återupptogs med sången Arbetets kvinnor och företogs val av styrelse. Till ordf. och korresponderande valdes Hilda Henriks-son, sekr. och referent Helena Berndt, kassör Selma Eklund, v. ordf. Hildur Berg, v. sekr. Elin Sundström. Revisorer blevo Ulla Krigsman och Hilma Ottinger. Uppbördsmän: Maria Ulfsparré, Fanny Larsson och Anna Jonasson och till att rekvrera Morgonbris valdes ordf. Till ombud vin N. S. årsmöte valdes Henny Andersson, Nyviks F. H., Maria Lidén, Strands K. F., och Maria Ulfsparré.

Sedan en del ärenden blivit behandlade avtackade ordf. de närvarande och avslutades mötet med Internationalen.

Med hälsning till alla klubbar. H. H.

Från Furulund.

Furulunds soc.-dem. kvinnoklubb höll sitt första möte för i år tisdagen den 19 januari, varvid styrelse- och revisionsberättelserna godkändes och ansvarsfrihet beviljades. Förutom ordinarie möten har klubben anordnat en fastlagsfest i samband med auktion på av medlemmarna förfärdiga arbeten, vilken inbringade en summa av kr. 143:66, varav 100 kr. avsattes till en fond för elektrisk armatur till det blivande Folkets hus. Föredrag hölls av Ida Rosenkvist från Hälsingborg. Den 7 november firade klubben sin 18-åriga tillvaro. Studieledare B. Sjöbeck höll festtalet.

Klubben har varit representerad vid distriktskonferensen i Lund med 2 ombud, vid Fredrik Thorssons begravning med 2 ombud och deltagit i kamratmöten i Landskrona och Malmö. Har även deltagit i ett av Kävlinge kvinnoförening anordnat möte på Internationella kvinnodagen, där föredrag hölls av fru Marta Larsson, Malmö, samt i ett av Soc.-dem. ungdomsklubben anordnat diskussionsmöte, ämne: "Den nya kvinnotypen", inledare herr Alfr. Jonsson, Kävlinge. Inom klubben ha diskuterats ämnen såsom: "Kommu-

Nyckeln till hälsa

är att rensa magen och tarmarna från osunda rester, utdriva urinsyra från kroppen samt uppfriska blodet, därmed avlägsna själva orsaken till illamående och sjukdomar.

En huskur **Frukt-Salt-Samarin** är härtill synnerligen välgörande.

Magsyra och Huvudvärk försvinna. Värk i kroppen, Reumatism och Nervsmärtor skingras. Hälsa, krafter och Välmående återvinnas.

Frukt-Salt-Samarin verkar välgörande på hela organismen och omedelbart uppfriskande. Pris pr burk kr. 2:50. Erhålles pr postförskott från **Cederroths Tekniska Fabrik, Sthlm.** (Säljes å Apotek, Droq-, Kemikalie- & Färghandel m. fl.)

nala förlossningshem", "Ett ord för höjning av åldersstreckets höjande för äktenskaps ingående".

Klubben har skänkt 25 kr. till en sjuk medlem, 5 kr. till Kata Dalströmsfonden.

Klubben har ledamöter i kommunalfullmäktige, skolråd, barnavårdsnämnd och pensionsnämnd. 3 medlemmar ha under vintern deltagit i studiecirklarna "Förningsteknik", anordnad av A. B. F.

Av Morgonbris ha försålts 475 ex.

Inkomster och utgifter ha under året balanserat på en summa av kr. 525:14.

Klubben räknar 32 godkända medlemmar som äro intresserade av arbetet och äro mötena väl besökta samt har samarbetet varit gott.

I förhoppning om att vår klubb skall gå framåt sända vi härmed en hälsning till klubbarna landet runt.

Marta Nilsson.

Från Trollhättan.

Trollhättans soc.-dem. kvinnoklubs ordinarie decembermöte erhöi en mera festlig prägel, därigenom att klubbens kassör, fru Hilda Enström, då fyllde 50 år.

Efter ett kortare möte var kvällen huvudsakligen ägnad åt hyllningen av festföremålet. Högtidstalet hölls av fru Signe Fogel, som i varma ordalag å egna och klubbkamraternas vägnar tackade fru Enström för det alltid nitiska och pliktrogna arbete hon nedlagt och alltjämt nedlägger till klubbens fromma. Sin befattnings som mångårig kassör har hon alltid skött till allmän belåtenhet och därför uttrycktes den förhoppningen att klubben ännu i många år måtte få behålla sin kassör och en av sina präktigaste medlemmar.

Därefter överlämnades som gåva från klubbmedlemmarna ett presentkort jämte en uppsats blommor. Vidare förekom sång, deklamation samt servering av kaffe och tårta.

Heder åt vår kamrat, som i det tysta pliktroget utför sitt arbete! E. A.

Det ligger i Edert eget intresse att göra Edra inköp i Konsumtionsföreningen Stockholm

Morgonbris.

Tidning för den socialdemokratiska kvinnorörelsen.

Utgives av styrelsen för Sverges Socialdemokratiska Kvinnoförbund.

Redaktör: Signe Wessman, A. T. Norr 244 36. Upplandsgatan 85, Stockholm.

Expedition: Anna Svensson, Grindsgatan 10, III, Stockholm Sö. St.-Tel. Söder 78 98.

Prenumerationspris: Helt år kr. 3:—, halvt år kr. 1:50; lösnummer 25 öre.

Annonspris: Sista sidan 25 öre, textsidan 40 öre pr mm.

Sverges Soc.-dem. Kvinnoförbund: Ordf. och korresp. sekreterare: Fru Signe Wessman, Upplandsgatan 85, Stockholm. A. T. Norr 244 36.

Meddelande från expeditionen.

Följande arbetsmaterial kan tillhandahållas mot postförskott:

Medlemsmatrikel . . .	Kr. 5:—
Kassabok (blå pärmar) . . .	» 3:60
Protokollsbok (blå pärmar)	» 1:85
Medlemskort med förbunds- och avdelningsstadgar	» 0:05
Brevkort pr 100 st.	» 1:50
Mötesaffischer pr 100 st.	» 2:—

Requisitioner och alla avgifter insändas till förbundskassören, Anna Svensson, Grindsgatan 10, Stockholm Sö.

Unga kvinnor,

som önska utbilda sig till sjuksköterskor, erhålla kostnadsfritt råd och anvisningar vid skriftlig hänvändelse till Svensk Sjuksköterskeförenings av 1910 Upplysningsbyrå, Kungstengsgatan 20, Stockholm Va

BANKAKTIEBOLAGET NORDEN.

Alla slag av bankaffärer. — Högsta inlåningsränta.

ARBETAR-BODENS DAMEKIPERING Holländaregatan 7

säljer till lägsta pris Dam- & Barnkoffor.

Dam- & Barnunderkläder.

Extra starka barnstrumpor.

Stockholms stads o. läns soc.-dem. kvinnodistrikt. Adr.: Ordf. fröken Anna Svensson, Grindsgatan 10, Stockholm Sö. Kassör fru Sara Andersson, Igelboda, Saltsjö-Duvnäs.

Sthlms Allm. kvinnoklubb (soc.-dem.) håller ordinarie möte 1:a måndagen i varje månad kl. 7.30 e. m. Obs.! Lokal i D-salen, Folkets Hus. *Styrelsen.*

Stockholms Gamla Stadens Soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möte 2:dra torsdagen i månaden kl. 7.30 e. m., Stortorget 3, 2 tr. *Styrelsen.*

Stockholms södra kvinnoklubb (soc.-dem.) håller ordinarie sammanträde 1:sta onsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i lokalen 1 tr., Södra Folkets Hus. Ordf. fru Beda Jansson, Blekingeg. 65, 3 tr., Stockholm. *Styrelsen.*

Vasastadens soc.-dem. kvinnoklubb har ord. möte 2:dra måndagen i varje månad kl. 8 e. m. å lokalen Upplandsgatan 51, 1 tr. (Gustav Vasa-automaten). Uppbörd och inskrivning varje möte. *Styrelsen.*

Kungsholms soc.-dem. kvinnoklubb håller ord. möte 2:dra torsdagen i varje månad kl. 7.30 e. m. Kungholmstorg 10. Ordf. fru Jenny Larsson, Kungsholmsgatan 104, 1 tr. Tel. Norr 238 37.

Föreningen för Hembiträden i Stockholm håller möte 1:sta torsdagen i varje månad kl. 8.30 e. m. i Folkets Hus P-sal, 3:dje torsdagen i Folkets Hus C-sal. *Styrelsen.*

Södra Förstädernas soc.-dem. kvinnoklubb håller möte tredje tisdagen i varje månad kl. 7.30 e. m. i bibliotekslokalen, Aspudden. Ordf. Sigrid Lundin, Liljeholmen, tel. Gröndal 116. Sekr. Fru Karin Käll, Narvavägen 5, Stockholm. Tel. Östermalm 36 14.

Billesholms soc.-dem. kvinnoklubb håller ord. möte i Folkets Hus i Södra Vram 2:dra tisdagen i varje månad kl. 7 e. m. Ordf. fru Anna Persson, Box 54, Billesholms gruva. Sekr. fru Ida Lundström, Ljungsgård. *Billesholms gruva. Styrelsen.*

Djursholms Soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möten 2:dra torsdagen i varje månad kl. 8.30 e. m. i Föreningshuset. Ordf. Fru Ellen Bomblér, Tel. 1314.

Västerås soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 2:dra och 4:de måndagen i varje månad kl. 7.30 e. m. Studiecirkeln torsdagar kl. 8 e. m.

Eskilstuna soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möten 1:sta måndagen i varje månad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus lilla sal. *Styrelsen.*

Göteborgs soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 1:sta tisdagen i månaden kl. 8 e. m. i Arb.-föreningens H-sal; 3:dje tisdagen i månaden Bondegatan 14 kl. 8 e. m. *Styrelsen.*

Hässelby soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 2:dra och 4:de onsdagen i månaden kl. 8 e. m. i Folkets Hus B-sal. *Styrelsen.*

Nynäshamns soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 2:dra månd. i varje månad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus A sal. Ordf. fru Elsa Eriksson, Centralgatan 68.

Spånga soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möte 1:sta o. 3:dje torsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus. *Styrelsen.*

Solna soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 2:dra tisdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Huvudsta Folkets Hus och 4:de måndagen i varje månad kl. 8 e. m. i Hagalunds Folkets Hus. *Styrelsen.*

Storfors soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möten sista söndagen i varje månad kl. 3 e. m. i Folkets Hus. *Styrelsen.*

Sundbybergs soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 1:sta onsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus C-sal. *Styrelsen.*

Södertälje soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möten 2:dra måndagen i varje månad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus, Ordf. Fru Anna Ericsson, Folkets Hus. Tel. 237. *Styrelsen.*

Trälleborgs soc.-dem. kvinnoklubb har möte andra måndagen i varje månad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus A-sal. Ordf. Fru Math. Friberg, Kyrkogatan 9. *Styrelsen.*

Tumba soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möten 1:sta onsdagen i månaden kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus, Tumba. *Styrelsen.*

Örgryte soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 1:sta onsdagen i månaden kl. 7.30 e. m. i Godtemplarlokalen, Gårda, *Styrelsen.*